

**PÁLYÁZAT A NÉPMŰVÉSZETI
NEMZETI SZALON 2018. MEGHÍVÁSOS KURÁTORI PÁLYÁZATÁRA**

I. BEVEZETŐ

Örömmel olvastuk, hogy a Magyar Művészeti Akadémia által fenntartott Műcsarnok a 2014. tavasza óta megkezdett Nemzeti Szalonok sorában (2014 – építőművészet, 2015 – képzőművészet, 2016 –fotó-és médiaművészet, 2017 – iparművészet és tervezőművészet) 2018-ban a népművészetet mutatja be.

Éltünk a kurátori felhívás 4. pontjában leírtakkal: „a pályázók társultan is benyújthatják pályázatukat, illetve bevonhatnak konzulenseket az egyes szakterületről”, így a kurátori pályázatra meghívást kapott Beszprémy Katalin, G. Szabó Zoltán, Pál Miklósné és Szerényi Béla. Társultunk és a Népművészeti Egyesületek Szövetsége felkérte konzulensnek Dr. Fülemile Ágnes néprajzkutatót. A kurátori pályázatunkat öten, közösen nyújtjuk be.

Úgy véljük, hogy az ötünk mögött meglévő intézmény-, szervezet- és kapcsolatrendszer, s az évek során felhalmozott tapasztalatok révén a legszorosabb kapcsolatban állnak a népművészet jelenségkörének egészével.

Rövid bemutatkozás:

- **Dr. Fülemile Ágnes**, néprajzkutató, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Központ Néprajztudományi Intézete tudományos főmunkatársa. Az **MTA BTK Néprajztudományi Intézet** feladatai közé tartozik többek között:
„a nemzeti kultúra és a kulturális örökség ápolása, a magyar nemzeti javak megőrzése, és átörökítése, az etnográfia, az etnológia, a folklorisztika, a kulturális és szociál - antropológia terén végzett interdiszciplináris kutatásokkal, archívumaival, digitalizált gyűjteményeivel és kiadványaival. Kiemelten:
 - „a magyar nemzeti kultúra és kulturális örökség vizsgálata;
 - a történeti és jelen viszonyokat elemző tematikus alapkutatások a magyar nép és Magyarországon élő népek anyagi kultúrájának, folklórjának és társadalmi jellemzőinek témakörében;
 - hozzájárulás az etnológia általános elméleteinek kidolgozásához.”

Dr. Fülemile Ágnes az elméleti munkássága és egyetemi oktatói tevékenysége mellett, gyakorlati feladatokat is vállal. A Népművészeti Egyesületek Szövetségének felkérésére az utóbbi 20 év egyik legelegánsabb népművészeti kiállításának volt kurátora, a 2015-ben *Örökség és Újítás – Kortárs Magyar Kézműves Remek* című kiállításnak, amelyet a Várkert Bazár Testőrpalotájának 5 termében 500 m²-en rendeztünk meg. Ennek az eseménynek köszönhető, hogy 2016-ban egy hasonló

kiállítást rendezhetett meg ő Pekingben is, az ott lévő Balassi Intézet Magyar kulturális Központ meghívására.

2017-ben a Népművészeti Egyesületek Szövetsége ismét felkérte őt a „*Reformáció történelmi és kulturális öröksége az élő népművészetben*” című kiállítás kurátorának, amelyet a nagyközönség 2016. augusztusában láthatott a Budapest Történelmi Múzeum Gótikus termében.

Dr. Fülemlé Ágnes 2013-ban a New York-i Balassi Intézet Magyar Kulturális Központ igazgatójaként magyar főkurátora volt a washingtoni Smithsonian Folklife Festival-nak, amelynek Magyarország volt a díszvendége. A *Hungarian Heritage – Roots to Revival* című rendezvény, hitelesen mutatta be a Kárpát-medence autentikus népművészetét és a magyar revival mozgalmat, ezzel presztízst teremtett hazánknak, és óriási sikert a közreműködő kézműveseknek, táncosoknak, zenészeknek. A Washington főterén a National Mall-on lebonyolított kéthetes programot 1,2 millió néző látogatta meg.

A kutató munkásságát számtalan tanulmány és megjelent kiadvány is bizonyítja.

- **Beszprémy Katalin**, a Hagyományok Háza Népművészeti Módszertani Műhely vezetője,
- **G. Szabó Zoltán etnográfus**, a Hagyományok Háza Népi Iparművészeti Múzeum vezetője,

A **Hagyományok Háza** feladatkörébe tartozik többek között:

- „a magyar néphagyományok, a hazai népművészet és népi iparművészet, a népi kultúra elemeinek megőrzése, életben tartása és élővé tétele, visszajuttatása a jelen és a jövő kulturális közegébe;
- a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence néphagyományaira épülő művészeti tevékenység ellátása;
- a népművészeti és népi iparművészeti alkotások minősítése és a minősítő címek adományozásával kapcsolatos hatósági feladatok ellátása;
- a hagyományőrzés, a néphagyomány gondozása területein szakmai, képzési és továbbképzési feladatok ellátása, ennek érdekében képzések kidolgozása, akkreditáltatása, azok megszervezése a Kárpát-medencében, valamint szakkiadványok megjelentetése.”

Beszprémy Katalin, az elmúlt több mint két évtizeden a népi kézművesség egyik emblematikus személyisége. A zsűrizések, pályázatok, konferenciák, stb. kapcsán jól ismeri a népi kézműves alkotókat. Kezdeményezője és koordinátora a népi kézműves szakmák akkreditációinak, több népi kézművességgel kapcsolatos kiadvány szerzője, társszerzője. A magyarországi legnagyobb népi kézműves pályázat – ONK – főszerzője és a kiállítás kurátora. Ezen a pályázaton, beleértve a regionális kiállításokat is, több mint 1000 népi kézműves alkotó és alkotóközösség vesz részt. 2014-ben projektvezetője és tevékeny közreműködője volt a népi kézműves stratégia létrehozásának.

G. Szabó Zoltán a népművészeti mozgalom meghatározó személyisége. Kutatásai, a zsűrizések és a múzeumi munkája kapcsán jól ismeri a népművészet egész területét, ezen belül főleg a tárgyalkotó népművészetet és a népzeneét. (Muzsikusként aktív részese is a népzenei mozgalomnak.) Korábbi munkahelyén, a Néprajzi Múzeumban, több jelentős népművészeti kiállítás kurátora volt. Ma meghatározó szerepet tölt be a Hagyományok Háza Fő utcai bemutatótermének programkialakításában.

- **Szerényi Béla** ezüstkoszorús hangszerkészítő mester, előadóművész, tanár, népzene kutató, népi iparművész, az Óbudai Népzenei Iskola igazgatója, a Magyar Hangszermíves Céh elnöke, a Magyar Művészeti Akadémia tagja.
- Az **Óbudai Népzenei Iskola** a magyarországi népzeneoktatás legrégebben működő műhelye.
- A **Magyar Hangszermíves Céh** „demonstrálni kívánja a zene fontosságát az élet minden területén, különösképpen a zeneoktatásban, gyermeknevelésben. Tagjaik különleges magyar nemzeti értéként kezelik a hangszerészetet”, mely a sok évszázados néphagyományban és szakmai tradíciókban rejlik. Ápolja a magyar hangszerkészítés hagyományait, tárgyi és írásos emlékeit mutatja be Eseményeik, rendezvényeik gazdag tartalommal és formarendszerrel szolgálják célkitűzésük megvalósítását. Szerényi Béla nagyon sokoldalú alkotóművész, mi sem bizonyítja ezt jobban, hogy három műfajban is megkapta a Népművészet Mestere címet, először szólólistaként, majd a Tekerőzenekarral, végezetül hangszerkészítőként.
- Közösségi, integráló személyiség. Folyamatos szakmai egyeztetést végez társszervezetekkel, zenei intézményekkel, állami szervekkel.
- Hangszerkiállításokat, fesztiválokat, konferenciákat szervez, szakmai továbbképzéseket, kurzusokat irányít. Néhány példa: *Országos tekerős találkozó*. A MMA keretében szervezett tanácskozást az Anyanyelvi kultúránk – zene, tánc, kézművesség címmel, a népzene, néptánc oktatásban betöltött feladatáról és a népművészeti nevelés fontosságáról. Szervezőként, vagy közreműködőként jelen van az ország jelentős népművészeti eseményein: pl. *Mesterségek Ünnepe*, *Táncháztalálkozó*, stb.
- **Pál Miklósné** a Népművészeti Egyesületek Szövetségének elnöke.
A **Népművészeti Egyesületek Szövetsége (NESZ)** hazánkban a népi kézművesség legnagyobb szakmai érdekvédelmi szervezete, 59 tagszervezetet tömörít, amelyek hálózatként működnek Magyarország területén, Vajdaságban, Erdélyben és a Partiumban. A tagszervezetek tagsága több mint 4.000 fő. Elenyésző számú olyan népi kézművességgel foglalkozó alkotó él hazánkban, aki nem kapcsolódik a NESZ valamelyik tagszervezetéhez.
A NESZ célja:

- „A nemzeti tárgykultúra értékeire épített szakmai és esztétikai szempontból egyaránt hiteles kézműves, népművészeti, népi iparművészeti, tevékenység szolgálatára és képviselője.
- A magyar népi kultúra hagyományos értékeinek továbbéltetése, a minőség megőrzése. Az alkotók, az alkotások és a szakterületen működő szervezetek, közösségek, műhelyek szakmai, közgazdasági érdekképviselője.
- közreműködik a szakterületét érintő strukturális döntések előkészítésében, elősegíti a tagszervezetek innovációs tevékenységét, a szellemi termékek létrehozását, hasznosítását, elterjesztését.”

Pál Miklósné Elsősorban menedzseléssel és oktatással foglalkozó szakember, az elmúlt 40 évben a népi kézművesség szolgálatának egyik emblemikus személyisége. Nevéhez fűződik a békéscsabai Kézműves Szakiskola létrehozása. Részből Békés megyében, részben országosan jelentős események szervezője, koordinátora, irányítója és lebonyolítója. Néhány példa: *Mesterségek Ünnepe*, *Körös-völgyi Sokadalom* nevet viselő népművészeti fesztiválok, az *Országos Textiles Konferencia* és a hozzá kapcsolódó országos pályázati kiállítások, stb.

A leírtak alapján úgy véljük, hogy ez a társulás, – az a négy fő, akit a Műcsarnok felkért a meghívásos kuratori pályázatra és az az egy fő, akit a Népművészeti Egyesületek Szövetsége felkért konzulensnek – továbbá a mögöttük álló szervezetek kollektívái (Hagyományok Háza, NESZ Népművészeti Egyesületek Szövetsége, Óbudai Népzenei Iskola, MTA BTK Néprajztudományi Intézete) együttesen összefogva a legsokrétűbb tudást halmozták föl Magyarországon a népművészet kutatásával és a népművészeti mozgalom működésével kapcsolatban, s ezáltal birtokában vannak azoknak az ismereteknek és kapcsolati tőkének, amelyet egy ilyen nagy jelentőségű rendezvény magas színvonalú tervezése, kivitelezése és lebonyolítása megkíván.

II. FOGALMI TISZTÁZÁSOK

1. Népművészeti Szalon - Lehet-e a népművészet kifejezést használni kortárs jelenségek értelmezésénél?

A 'népművészet' kifejezés használata sok szempontból vitatott, pontatlan és használatát inkább a megszokás, a bevett köznyelvi és tudománytörténeti használat indokolja. A 'nép' és szóösszetételei 'népismeret'¹, 'népművészet', 'népviselet', 'néptánc', stb. kifejezések sajátosan a 19. század második felének nyelvi gondolkodására jellemző kifejezések, amiket manapság pontatlannak tartunk és egyre inkább kezd kiszorulni a pontos társadalomtörténeti 'terminus technicus'-okat kívánó szakmai nyelvezetből.

A történettudományban és a néprajzban évtizedeken át viták folytak arról, hogy vajon a néprajz 'nép' fogalma mit, (kiket) takar, tartalma hogyan definiálható gazdaság-, és társadalomtörténeti szempontból?² Az európai későközépkori, koraújkorai rendi társadalmak egyes rétegeinek értékrendje, kultúrahatalmát, reprezentációs és presztízsszférája hogyan szerveződik hagyományosnak nevezhető struktúrákba, s ez mennyiben vethető össze a paraszti rétegek tradicionális kultúrájával, s szolgált azok mintájául? (Annales iskola, F. Braudel, P. Zumthor, R. Barthes, K. Köstlin, Andrásfalvy B., Kósa L.) Mikortól, mely időszakban, kontextusban, Európa mely régióiban beszélhetünk egy tágabb köznépi, populáris kultúráról? (P. Burke., H. Bausinger, Szűcs J.)

A különböző történeti korszakokban az agrárnépesség számos rétegre, csoportra osztható, vagyoni rétegzettség, jogi státusz, településtípus, domináns tevékenység/jövedelemforrás (háztartásszerkezet) alapján. Ezen rétegek és csoportok kultúrájának expresszív, rituális, esztétikai, művészeti kifejezései hol önállóbbak (autonómabbak), hol szorosabban, felismerhetőbben kötődnek más társadalmi rétegek (elit, középosztály) tárgyi és szellemi kultúrájának kifejezéseikhez, a magasművészet stíluskorszakaihoz, áramlataihoz. (Hauser A., Németh L., Fél E., Hofer T.) A rurális társadalom 20.-században lezajlott szociológiai átalakulásával, az iparosodás, a modernizáció, az urbanizáció folyamatainak eredőjeként és a politikai rezsimek diktálta ideologizált agrárium elképzelések hatására, a paraszti kultúra elhagyásának (az akultúrációnak) a regionálisan eltérő képletű folyamatai feltartóztathatatlanok. (Fülemile Á., Valuch T.) Tehát a 20. század második felétől egyre kevésbé releváns népi, helyesebben paraszti művészetről beszélni.

Párhuzamosan a fenti folyamatokkal és részben arra reflektálva, a ruralitás és urbanitás találkozásának sajátos termékei azok a 'folklorizmus' jelenségek, amelyek azt mutatják, hogy a nem paraszti rétegek a társadalomnak, az elit és a középosztály milyen képet alakított ki a parasztságról és annak - az övékétől jelentősen eltérő - kultúrájáról. A 19-20. századi nemzetépítés és a modern anyanyelvi nemzeti kultúra megalkotása során az addig terra incognita'-nak számító, frissen felfedezett paraszti művészet egyes elemeit kiemelték,

¹ 'Népisme' – Czuczor Gergely – Fogarasi János: *A magyar nyelv szótára*. Pest: MTA 1862.

² Lásd pl. Eckhardt Sándor (szerk.): *Úr és paraszt a magyar élet egységében*. Bp. 1941., Vargyas Lajos: *Miért és hogyan történeti tudomány a néprajz? Néprajzi Ért.*, 1961, stb. A továbbiakban csak egyes szerzők nevét említjük, részletesebb bibliográfiai adatokat nem adunk meg, mert szétfeszítené a rendelkezésre álló kereteket.

adaptálták, stilizálták, inzertálták a nemzeti kultúra akkor létrehozott tárházába. (Hofer T., Keserű K., Kisbán E., M. Lacko, Németh L., Sinkó K., Verebélyi K.) Az új kontextusba helyezett, újraértelmezett motívum/forma/téma/szűzsé/, stb. sajátos többletjelentést, szimbólikus tartalmakat kapott, részévé vált a nemzeti önkép kifejezésének. Az elit, a művészek, tudósok, turisták által keresett és bemutatott vidék képe, s azok a piaci folyamatok, amik az érdeklődés nyomán feltámadtak, visszahatottak a magát a kultúrát létrehozó lokális-regionális közösségek helyi társadalmára és alakították művészetét és háziiparát. (Fejős Z., Fügedi M., Romsics. Imre, Szarvas Zs.)

2. 'Népi iparművészet' és egyéb a kézműves tevékenységet jelölő kifejezések

Külön fogalmi tisztázást igényelne a '*népi iparművészet*' fogalma. A kifejezést Kresz Mária, néprajzkutató 1952-ben egy konferencián vezette be. A Magyar Néprajzi Társaság és a Népművészeti Intézet Győrben megtartott tanácskozása új korszakot nyitott az „élő népművészet” alakulásában: előterjesztést intéztek a kormányhoz, hogy létesítsenek olyan szervezeteket, amelyek képesek az alkotó népművészek támogatására.³

A népi iparművészet elnevezés tehát egy sajátos korszülemény, de kifejezte a tárgyaknak azt az átmeneti státuszát is, amely a tradicionális néprajzi kontextusból kilépő - de még nem 'sui generis' alkotás igényével készülő -, funkcionális tárgyak iparművészethez közelítő karakterére utalt. Az egyetemi iskolázottság hiányzott a tárgyak mögül, de a tradicionális tudást részben otthonról hozó, részben tanfolyami keretekben elsajátító szövetkezeti dolgozók számára profi tervezői és szakemberi gárda adta meg a szükséges háttértudást. (Az elavult elitista tudománytörténeti hierarchiából származó szemlélet sajnos a mai helyzetet is jellemzi: - a kézműves ágazatok oktatásában mind a mai napig hiányzik a felsőoktatási szint, miközben a néptánc és népzene oktatásában már működnek az egyetemi katedrák. Miközben a középfokú iparoktatás a rendszerváltás óta összeomlott, s az iparművészeti és restaurátor egyetemi szakokon az alapos gyakorlati technikai felkészítés és a paraszti és etnikus művészet történetének korszerű és kreatív oktatása komoly hiányosságokat szenved.)

Az államilag létrehozott, részben ideológikus, aktuál-politizált szocialista háziipari mozgalomnak a munkásságát később sokat kárhoztatták, mégis a fogalmat megalkotó Kresz Máriáról⁴ és az akkori Néprajzi Múzeumban dolgozó és népművészettel foglalkozó kurátorok legjobbjairól (Fél Edit - textil és viselet, Csilléry Klára - bútor, Kresz Mária - kerámia és szücsmunka, stb.) elmondható hogy hihetetlenül elmélyült tudással, terepismerettel és kifinomult muzeológiai koncepcióval rendelkeztek.⁵

³ A politikai döntés következtében 1953-ban megalakult a Háziipari és Népi Iparművészeti Szövetkezetek Országos Szövetsége (HISZÖV) és a Népi Iparművészeti Tanács (NIT).

⁴ Kresz Mária 1980-ben így nézett vissza az eltelt időre: „...Az évek során megfigyelhettük, hogy egyre több jó születik: olyan tárgyak, amelyeknek formája jó, díszítése harmonikus, múzeumi tárgyakon iskolázott szemünk is megpihenhet, némelyik semmivel sem marad alatta a régi népművészet remekműveinek: szép, tökéletes, művészi. ...Úgy érzem, hogy reményeim valóra váltak: volt értelme a hitnek, a 25 évvel ezelőtt tett hitvallásnak, hogy érdemes felvirágoztatni a régi kertet...”

⁵ Az a néprajzi tárgyértelmezési elméleti keret, amit a Fél E. - Hofer T. - K. Csilléry K. által írt *Magyar népművészet* (Corvina, 1969.) kötet jelentett, valamint a Fél E. - Hofer T. szerzőpárosnak - a nagy nemzetközi

A „Népi Iparművész” címre napjainkban 44 foglalkozási ág művelője pályázhat, akiknek a tevékenysége elsősorban a Kárpát-medencei kézműves hagyományokon alapulnak és a mai kor követelményeinek megfelelő, esztétikailag igényes használati és dísz tárgyak készítenek.⁶

A népi iparművészettel kapcsolatos állami feladatokkal, a koncepció megszületése óta, több állami intézmény foglalkozott, majd 2004-től a zsűrizéssel, pályázatattal, képzéssel kapcsolatos országos feladatrendszert a *Hagyományok Háza Magyar Népi Iparművészeti Osztálya* vette át. Egyik legfontosabb feladatuk a tárgyalkotók szakmai segítése és az országos hatáskörű műbírálás rendjének biztosítása, amelyben jelentős eredményeket értek el. Folyamatos a dialógus az alkotók és a szakemberek között. A szakági elemzések megfogalmazták a különböző szakterületek tartalmi, esztétikai és technológiai követelményeit, s ezek a kritériumok általában az alkotók egyetértésével is találkoznak. (Ez az irányító szerep, a trendek fölötti kontroll - a kritikák és ajánlások révén -, a mozgalmon belüli vadhajítások „visszanyírbálása”, a követendő irányok megadása, fontos eredmény, de ugyanakkor nagy felelősség is.)

A zsűrörök tisztában vannak azzal, hogy a kortárs tárgyalkotás nem lehet ugyanolyan, mint egy évszázaddal, vagy akár csak 50 évvel ezelőtt, hiszen megváltoztak a társadalmi-gazdasági körülmények, ezzel együtt az életmód, a szükségletek, az ízlésformáló tényezők, vagy akár az alapanyagok. Ugyanakkor a mozgalomban dolgozó tárgyalkotók a tevékenységükhöz elsősorban a hagyományos tárgykészítési technikákat alkalmazzák, viszik tökélyre, fejlesztik tovább és gyakran a távolabbi, vagy közelebbi múlt tradicionális tárgykultúráját veszik kiindulási alapul, - amely nemcsak a paraszti rétegeket jelenti. Ez a művészi jellegű kézműves tevékenység tulajdonképpen kulturális tőke, így természetesen - még nem kellőképpen felismert és kiaknázott -, gazdasági értéket is képvisel, vagy képviselhetne. Alapvető célkitűzés, hogy a hazai piac védelme érdekében zsűriszámmal, védjeggyel lássák el a minősített alkotásokat (és kizorítsák a bővít, ami nem egyszer szélmalomharcnak érződik.)

Füzes Endre a szentendrei Skanzen egykori igazgatója a „Népi Iparművészetünk időszerű kérdései”-t tárgyaló konferencián 1985-ben Péccsett így fogalmazott:

„az a művészeti mozgalom, melyet népi iparművészetnek nevezünk, nem a történeti népművészet egyenes és spontán folytatása, hanem a történelmi örökség tudatos vállalásán, továbbfejlesztésén alapul, önálló művészeti ág”

G. Szabó Zoltán a Hagyományok Háza Népi Iparművészeti Múzeumának igazgatója 2006-ban a MANÉTA és az MTA Néprajzi Kutatóintézete által szervezett, a kortárs népművészeti mozgalom jelenségét tárgyaló tanácskozás kapcsán pedig a következőképpen definiálta a fogalmat:

„Ezt a kulturális folyamatot a magyar népművészet szerves, tudatos folytatásának kell tekintenünk, ami az elmúlt 50-60 évben folyamatosan változott, átalakult. Ezt a változást, megújulást az alkotói indíttatás, a társadalmi környezet, a társadalmi igény és a műbírálás (kialakított bírálati rendszer) folyamatosan alakítja, az adott kor követelményeinek megfelelően változtatja”

Szabó Zoltán, több más kollégájával együtt, szívesen használja a szóösszetétel előtt a kortárs jelzőt és gyakran a „*kortárs népi iparművészet*” és „*kortárs népi kézművesmozgalom*” kifejezést preferálja. A Néprajzi Múzeumban háromévente rendszeresen megrendezésre kerülő *Élő népművészet* című kiállítás kapcsán, melynek kurátora Beszprémy Katalin,

sikert elért és itthon agyonhallgatott –, Átány monográfiái jelentettek a parasztság komplex tárgyi világának a feltárására irányuló kutatásukkal, az a mai napig is a magyar néprajz csúcsteljesítménye maradt.

⁶ A népi iparművészeti tárgyak minősítésének feltételei: a tárgy tartalma – néprajzi hagyománya és esztétikai értékei –, egykori és a jelenlegi funkciója, valamint az alkalmazott technika és a kivitel magas minősége.

ezutóbbi szóösszetétel is gyakran elhangzik. A NESZ 2015-ben (Fülemile Ágnes kurátorságával) a Várkertbazárban rendezett reprezentatív kiállításának címe „Örökség és újítás - Kortárs magyar kézműves remek” volt, tehát a ’nép’ előtagot egy tudatos kurátori döntéssel ki is hagyták a szóösszetételből és a *kortárs* és *kézművesség* kifejezésekre fókuszáltak. A NESZ által gyakran használt „*hagyományos mesterségek*” kifejezés is szabatos megfogalmazás.

(A terminológiai tisztázás során itt most szükségtelennek tartjuk a régebbi keletű *kézműipar* és *háziipar* kifejezések használatának és a mögöttük lévő tevékenység gazdag történetébe, mint előzménybe betekintést adni.)

Kérdés az is, hogy az iparművészeti jellegű díszítő és használati tárgyalakításra használt egyéb rokon kifejezések (design, formatervezés, applied arts, decorative arts, arts and crafts, folk crafts, handicrafts) mennyiben alkalmazható a terület számára. Felmerül, hogy lehetséges-e egy „fiatalosabban”, „trendibben” hangzó újabb keletű és idegen eredetű szóval mondjuk az „*ethnic design*”, vagy méginkább a „*folk-design*” kifejezést elfogadni. Az angol-francia ‘ethnique-ethnic’ szó a komplex kelet-közép-európai multietnikus térségben a nyugatiakétől eltérő konnotációkat idéz, ezért problémás lehet a használata. (Pl. az angolszász terminológiában a népviseletre alkalmazott ‘ethnic dress’ kifejezés sem honosítható egy-az egyben.) A ‘folk-design’ logikáját tekintve nem is lenne olyan újkeletű, gondoljunk arra, hogy a magyar szakmai és köznyelv által is használt bevett folklór kifejezést ‘népi tudás’ jelentésben William Thoms 1846-ban vezette be. Mindenesetre javasoljuk, hogy a kiállítás angol nyelvű alcímében a „*Contemporary Folk Design*” szóösszetételnek érdemes lesz majd megjelennie.

Kell-e nekünk tehát a *folk-design* kifejezés, vagy maradjunk a jól bevált és magyar ‘*élő népművészet*’, ‘*kortárs népi kézművesség*’, ‘*népi iparművészet*’, vagy ‘*hagyományos mesterségek*’ kifejezések mellett? Ezt a dilemmát valószínűleg nem mi itt is most, hanem a köznyelv fejlődése fogja eldönteni.

3. A paraszti művészet jellegzetességei

A kövekezőkben egy rövid sommás áttekintés keretében gondolatébresztő bevezetőként a magyar paraszti művészet bizonyos jellegzetességeit hasznosnak tartjuk összegezni, mint kiindulási alapot és hívószavakat a kiállítás “üzeneteinek” megtalálására.

A történelem évszázadai során egészen a 19-20. század fordulójáig Magyarország népességének túlnyomó többsége mezőgazdasággal és állattartással foglalkozott; falvakban, mezővárosokban (oppidum), -ritkábban szabadalmas területek településein élt -, s kisebb részük a vidék igényeit kiszolgáló kisiparral foglalkozott; majd a 19. század második felétől, a jobbágyfelszabadítás után egyre többen mobil, vagy időszakos kiegészítő jövedelemszerzési lehetőségek által (a kapitalizálódó nagybirtokok, a bányaművelés, az ipar, az építőipar, vasút, és kivándorlás, mint gazdasági stratégia révén) által stabilizáltak ideig-óráig az alapvetően tradicionális életmódjukat és értékrendjüket. „Életminőségüket” a szociológusok által „értékközpontúnak” (szemben a piacorientált, akvizitív habitussal szemben) mentalitás határozta meg. Viszonylag zárt lokális közösségeik ”önellátóak” voltak abban az értelemben is, hogy kitermelték közösségi rendjüket, intézményeiket, sajátos kulturális kifejezéseiket. Az egyént gazdag kapcsolatháló vette körül, s életüket elviselhetőbbé tette, hogy az anyagi javak hiányát nem anyagi jellegű közösségi értékek pótolták, mint társasági alkalmak, szolidaritás, kölcsönösség, közös morális, liturgikus, kulturális normák és gyakorlatok, a kisközösségekbe tartozás erős érzelmi szála (család, rokonság, műrokonság, korcsoport, foglalkozási, egyleti,

lokális és regionális csoport). Ez az összefoglalóan parasztságnak nevezett népesség a 19. század végén megközelítőleg 80-90%-át alkotta a társadalomnak és a 2. világháború után a kommunista kollektivizálásig is még valamivel 50 % fölött volt a számaránya.

A népművészet fogalma összetett, beletartozik a parasztság épített környezete, a lakberendezés, az öltözködés, a díszített tárgyak rendszere - amelyeket szimbolikus tartalmak kifejezésére, szokások, rítusok részeként, ünnepeken, különleges alkalmakkor használtak -, a tárgyakban (alakadásban, környezetalakításban) megtestesülő esztétikum és a díszítőművészet ornamentikájának a különböző történeti és regionális hatásokat mutató készlete is. Az egykori parasztság generációkon át hagyományozódó szellemi tudásának részeként, a népművészet műnemei közé tartozik az orális folklór⁷; s az egyházi kalendáriumhoz fűződő és az emberi élet fordulót jelesse tevő közösségi és családi rítusok, ünnepek, társasági alkalmak, vigasságok vokális és hangszeres zenéje és táncai is fontos részét képezik a műveltségnek.

A népművészet táji változatai a későközépkori és kora újkori előzményekből fokozatosan kialakulva a 19. században és a 20. század első felében élték fénykorukat, és a 20. század folyamán a legutóbbi időkig tart felbomlásuk, átalakulásuk folyamata. A 19. század közepén a jobbágyfelszabadítással megerősödő paraszti öntudat motiválta a „felizzó” alkotó készséget. Ez a kései kivirágzású paraszti művészet a magas kultúrától markánsan különböző, eredeti, sajátos esztétikummal bír, erőteljes expresszív kifejezési formákban nyilvánul meg. Jellemző rá a műfaji sokrétűség, a motívumgazdagság, a komplex kifejezőkészség, a gazdag repertoár, a variabilitás, kreativitás, improvizatív jelleg, az egyéni alkotókedv.

Táji variabilitás - Sajátossága ennek a Kárpát-medencei paraszti művészetnek, hogy számos, egymástól jól megkülönböztethető, regionális és lokális változata alakult ki. A gazdag változatokban élő, sokszínű magyar népi kultúra csak táji változataiban fogható meg és érthető meg, bármiféle egysíkú, sematikus, egy táji stíluson alapuló előadása (pl. csak kalocsai, csak matyó) lényegében hamis és megtévesztő, mégha a nemzetalkotási folyamat eredményeképpen egy homogenizált, sztereotipizált (gyakran manipulált) népművészetkép is alakult ki. (Hangsúlyozni kell, hogy amikor azt mondjuk hogy a kelet-közép-európai paraszti művészet gazdag és sokszínű, akkor az nem egy egyszerű, banális szlogen, hanem megfogható a régióra jellemző kultúrtörténeti tény.)

Egy lokalitáson belüli variabilitás, kreativitás - A magyar paraszti művészet nemcsak regionális és lokális, hanem kreatív előadói változatok stilisztikai sokaságában is él. Egy-egy közösségen belül is variánsok sora létezhet egymás mellett. Gazdag kifejezőkészséggel, nagy repertoárral rendelkezhetnek egyes csoportok, rétegek, családok, személyek is. Közismert a paraszti kultúra kutatói számára, hogy az egyes zenei, vagy folklórműfajoknak kiemelkedő hordozói lehetnek egyes, a rurális társadalmon belüli rétegek, foglalkozási, vagy etnikai csoportok, (pl. cselédek, mint jó mesemondók, pásztorok, cigányok, mint archaikumok őrzői, stb.)

Az egyéniség szerepének jelentősége – A 19-20. századi fénykorában virágzó paraszti művészet, már nem, vagy nemcsak közösségi ösztéművészet, hanem a kivételes egyéniségek

⁷ Pl. szólásmondások, mondák, rigmusok, mondókák, köszöntők, táncversek, dalok, balladák, dramatikus népszokások szövegei. Az élet munkával töltött monotonitását tették elviselhetőbbé a szellemi műveltségnek azok az intímabb, személyesebb műfajai, mint az apokrif imák és vallási énekek, lírai és keserves dalok, amit sokszor nem is közösségekben, csak úgy maguknak, saját lelkük könnyítésére mondogattak, énekeltek egykoron.

alkotó kedvének teret enged, de úgy, hogy ez az alkotó kedv még igazodik a közösségi szabályokhoz, a hagyományos keretekhez. Annak ellenére, hogy a számos műfajban megfigyelhető improvizatív jelleg szabad teret enged az önkifejezésnek, az egyén még nem veti szét, nem bomlasztja a határokat, megmarad azon belül, még nem individualizálódik. Ezek a kivételes képességű alkotók, divatdiktáló híres lányok, újító varróasszonyok, mesemondók, nótafák, első táncosok, cigány és parasztmuzikusok név szerint számon tartott, közösségükben, közeli és távolabbi környezetükben meghatározó egyéniségek voltak. Nem egy ilyen alkotó kivételesen gazdag repertoárját – s ez nemzetközi összehasonlításban is igazolható –, a méltán elismert magyar egyéniségkutató folklorisztikai, etnomuzikológiai, etnokoreológiai iskola feltárta.

Történeti reliktum-területek, zárványok – A népművészet táji és lokális variációi zárványszerűen számos megelőző (európai/eurázsiai) történeti, stílustörténeti és etnikai hatás lenyomatát őrizték. Így a reliktumjelenségek gyakran összetett módon egymással ötvöződve sűrű kulturális jelenségkomplexumokat alkotnak. Belőlük idővonalak (timeline) rajzolhatók meg a tudományos kutatás segítségével.

A megőrzött történeti hagyaték egy része az európai kultúrának még a polgárosodás és urbanizáció homogenizáló, a művészetet szórakoztató jellegűvé egyszerűsítő folyamatai előtről származnak, és segítenek felidézni az egykori, másutt már eltűnt, csak Európa ritka periferiáin, reliktum területein megőrzött motívumgazdagságot. (Pl. a reneszánsz páros táncoknak az erdélyi magyar és román táncanyagban megőrzött variációi.)

Kultúr-geográfiai értelemben vett gazdagság – Az Európa földrajzi közepén, a Kárpát-medencében fekvő történeti Magyarország a szélrózsa minden irányából érkező kulturális hatásoknak érzékeny befogadó területe volt. Számos jelenségnek itt volt a legészakibb, vagy legdélibb, legkeletibb, vagy legnyugatibb határa. Az így egymásra boruló, egymást átfedő elterjedés- térképek különösen sűrű szövetét rajzolják meg kulturális jelenségek együttélésének.

A Kárpát-medence soknemzetiségű vidékein, a kontaktzónában lényegében a modern nemzetépítési törekvésekig létezett a térségben egy kooperációra törekvő együttélési gyakorlat. Az etnikai csoportok komplementer foglalkozási specializációjából fakadó gazdasági egymásrautaltság miatt toleráns magatartásformák, kultúrát formáló interakciók sora alakult ki. Éppen ezért a népi műveltség számos területén komplex kölcsönhatások, közösnek tekinthető kultúr-elemek mutathatók ki a térségben.

A kutatási előzményekből fakadó potenciál - Magyarország abban is kivételes helyzetben van, hogy itt Kelet-Közép Európában a németiség közelében, erős pozitívista alapon, s az un. *Volkskunde*-típusú (saját kultúrájára figyelő) nemzeti tudományok körében a néprajztudomány, zenetudomány, muzeológia korán, már a 19. század második felétől intézményesült. Ez a legalább 130-150 éves múlttal rendelkező tudományosság akkor kezdte és folytatta hosszú évtizedeken át a működését, amikor a népi kultúra még integráns egészként, rendszerként működött, a jelenségek megfoghatóak voltak, nem volt szükség spekulatív rekonstrukciókra. Az így felgyűjtött archivált tudás, tárgyi-, képi-, hangzó- és filmanyag világviszonylatban is kivételesen gazdag Magyarországon.⁸ (A felhalmozott- és

⁸ Bizonyos területeken, mint pl. a Vikár – Bartók – Kodály - Lajtha által megalkotott etnomuzikológia, a Martin György fémjelezte etnokoreológia, a repertoár-kutatás, az Ortutay-féle egyéniségkutató folklorisztikai iskola, a

digitális tudástárakban részben hozzáférhetővé tett archivális anyagot feltétlenül érdemes kiaknázni a kiállítás háttér web-tartalmainak megteremtésekor.)

A revival-mozgalomból fakadó potenciál - Mindehhez járul hozzá a táncházmozgalom és az un. tárgyalgató „nomád nemzedék”, amely több mint 40 éves története során akkor irányította rá a figyelmet a zenei-, tánc-, és kézműves örökségünkre, (amikor a sajátos megkésett társadalmi, gazdasági fejlődésünk eredményeképpen) még első kézből, a terepen, az alkotóktól lehetett a mozdulatokat, fogásokat és a kulturális kontextusra vonatkozó tudást elsajátítani. Így a tánc házi zenészek, kézművesek, táncosok első és újabb generációi - a tudást, a gyakorlatot és a tudásátadás közvetlen személyes módját tekintve is -, biztosítják a hagyomány folytonosságát, még ha a felhasználás, fogyasztás, az alkotás közege, kontextusa időközben meg is változott.

A táncházmozgalom, mint jelenség, kezdetben a kádári szocializmus - városi fiataljai által teremtett -, nosztalgikus ellenkultúrájaként értelmezhető, amit a tudományos kutatás és a progresszív értelmiségi figyelem egyaránt támogatott és elmélyített. Az egymást segítő összefogás a mozgalom, a kutatás, az értelmiség és a „felfedezett”, saját kultúráját megmutató falu között páratlan. Ebből a kezdetből indulva a tradicionális tudást és gyakorlatot sikeresen továbbéltető táncházmozgalom, egy egyre kiszélesedő bázissal rendelkező, egyre nemzetközibbé váló és majd az idők folyamán intézményesülő revival-mozgalommá nőtte ki magát.

A revival-mozgalom meghatározó személyiségei, aktivistái megalkották azt a különleges tánc-, és zenepedagógiai módszert, amely a Kodály-módszernek méltó társa. Lényege az a pedagógiai folyamat, amelynek során az autentikus tudás (tánc, vokális, instrumentális), kreatív, improvizatív módon, a hangképzés, játékmód, előadói stílus stilisztikai finomságainak megértésével sajátítható el. Tehát az anyanyelvi tudáshoz hasonlítható élő tudást eredményez.

Ez a revival-mozgalom abban is unikális, hogy egy a gyakorlat során létrejövő folyamatos aktív, kreatív újraalkotásra ösztönöz. Tehát a hangsúly az alkotás folyamatán van, ami viszont mindenki számára, aki ösztönzést érez, nyitott, demokratikusan megközelíthető lehetőség a művészi megnyilvánulásra. Ugyanakkor ez az alkotási gyakorlat szinte minden esetben közösségben, közösségi élményként élhető át. Az elmagányosodással és a virtuális kapcsolatokkal szemben a közösségben kifejezésre jutó személyességre helyezi a hangsúlyt.

Interetnikusság, diverzitás - A mozgalom születése óta, a mai napig demokratikus abban is, hogy a magyar kultúrán kívül érdeklődéssel és megbecsüléssel fordult minden együtt élő közeli, vagy távolabbi etnikum kulturális hagyatéka iránt. Sok esetben segítette azok felfedezését. (A magyar néptáncmozgalomból hajtott ki és önállósult pl. a roma, vagy a klezmer zenei revival is.)

Fél -Hofer Tamás-Csilléry Klára-Kresz Mária által meghatározott (már fent említett) tárgytörténet-kutatás és a néprajzi muzeológia nemzetközileg is elismerten kivételesen alkotott. A felgyűjtött anyag mennyiségileg is kiemelkedő. Pl. a Néprajzi Múzeum textilgyűjteménye a legnagyobb Európában, a kerámiagyűjteménye a második legnagyobb a világon. A magyar vokális és hangszeres zenei repertoár a 300 ezer gyűjtött és 150 ezer lejegyzett, módszeresen dallamtípusokba rendezett, tudományosan feldolgozott dallammal világviszonylatban is egyedülálló.

Ez a mozgalom volt az is, amely közös kulturális nyelvezetet, nevezőt teremtett a magyarságnak a nagyvilágban szétszórt csoportjai között és segítette magyar fiatalok egymásra találását a Kárpát-medencén kívül is Svédországtól, Svájcra át Argentínáig, Kanadáig, vagy az USA-ig. Sőt a mai napig a legfontosabb kulturális kapocs az összmagyarság számára a népzene és néptáncmozgalom.

Tehát a fentiekben összefoglalt jellegzetességek egyben hívószavak is. Ha magára a népművészeti örökségre koncentrálunk, akkor a kulcskifejezések:

- műfaji sokszínűség
- összetett hatások befogadása
- adaptív készség
- sajátos, önálló esztétikum
- egyéni alkotó kedv
- kreativitás
- improvizatív jelleg
- expresszivitás
- komplex kifejező készség
- gazdag repertoár
- motívumgazdagság
- variabilitás, változatokban élés

Ha a kézműves, zenei- és táncmozgalom egészére szeretnénk hangsúlyt fektetni:

- a meglévő hiteles tudásnak és gyakorlatoknak a gazdagsága, sokrétűsége
- hagyományozódás tradicionális mechanizmusai
- generációs tudásátadás
- a múltból a jelenbe átnyúló „időív”
- kreatív alkotás lehetősége urbanus környezetben
- közösségben megélt élmény
- közösségi tudás
- a lokalitás felértékelődése
- értékközpontú multikulturális nyitottság
- alulról szerveződő „grassroots” mozgalmi jelleg

III. AZ ALKOTÓK KÖRE, A KIÁLLÍTANDÓ TÁRGYAK JELLEGE

A kiállítás a magyarországi és tágabb Kárpát-medencei kézműves mozgalom legkiválóbb alkotóinak az utóbbi 10-15 évben készült munkáiból válogat. Többségük a NESZ (Népművészeti Egyesületek Szövetsége) tagja. Jórésük a *Népművészet Mestere*, *Népművészet Ifjú Mestere*, *Népi Iparművész*, *Gránátalma Díjas*, *Magyar Mesterremek Díjas* és más kitüntető címekkel rendelkező alkotó, akik rendszeresen zsűriztetnek, vesznek részt pályázatokon, vagy maguk is oktatják a mesterségüket, műhelyeket, iskolákat, szakmai szervezeteket vezetnek, vagy szakkönyveket, tankönyveket írnak. Személyüket, munkásságukat ismerve elmondhatjuk, hogy magas szakmai, technikai felkészültséggel és elmélyült, néprajzi-történeti ismeretekkel felvértezett, kreatív alkotókról van szó. Az általuk készített tárgyak az anyagválasztás, a kompozíció, az ornamentika, a technika és a funkció harmonikus tervezése, összehangolása szempontjából példaadóak, s a kezük alól kikerülő alkotások technikai kivitelének igényessége, „hibátlanúsága” lenyűgöző. Nemegyszer az az érzésünk, hogy hajdanvolt mestereiket is túlszárnyalják: - a hagyományos technika, funkciók, formák, díszítés „anyanyelvű” ismeretének birtokában vannak, ugyanakkor kreatív újítások kipróbálására, az egyéni hang megtalálására, művészi értékkel bíró, egyedi alkotások létrehozására törekszenek.

A bemutatandó mesterségek felölelik a NESZ kézműves szakosztályai által képviselt kismesterségek teljes spektrumát. Az alkotások zöme már zsűrizett és díjnyertes munka. Fontos viszont, hogy tervezzük, hogy a kiállítást megelőzően a NESZ 7 regionális szervezetének székhelyén (Békéscsaba, Debrecen, Miskolc, Budapest, Székesfehérvár, Szekszárd, Zalaegerszeg) - ahova a határon túli mesterek is elküldik alkotásaikat (a hozzájuk közelebbesítő területi bizottságokba betagozódva) -, egy előzetes kurátori zsűrizésre és tárgygyűjtésre is sor fog kerülni, hogy a kiállítás tervezésekor biztosak lehessünk a tárgyak minőségében és elérhetőségében.⁹ A területi szemlézés, válogatás során készített tárgyfotók a kurátoroknak nagy segítséget jelentenek majd a kiállítás részleteinek előzetes tervezésében.

A mestereket meghívásos alapon szólítjuk meg részben a kurátorok, részben a NESZ szakmai bizottságainak javaslata alapján. Tehát nem nyílt pályázatról lesz szó. Nemegyszer konkrét tárgyakat fogunk bekérni az alkotóktól, de ennek ellenére nyitva hagyjuk számukra a lehetőséget, hogy saját belátásuk szerint a rendelkezésükre álló egyéb munkáiból is válogassanak. Ezért is lesz szükség a területi előzsűrizésre, hogy a kurátori szempontok alapján megsűrűrhessük a beérkező anyagot.

A tárgyak fő ihlető forrása a Kárpát-medencei magyar és nemzetiségi paraszti tárgykalkáló művészet és a történeti kézműipari hagyomány. A tárgytipusok, anyaghasználat, technikák, díszítések a népművészet és a kézműves kismesterségek hiteles ismeretén alapulnak. Kiállítunk majd:

(1) -rekonstrukciós jellegű tárgyakat (akár replikákat);

⁹ Ez a módszer az ezévi, a reformáció 500. évfordulójára a BTM-ben rendezett kiállítás esetén is bevált és lehetőséget adott a kurátornak az előzetes válogatásra és az anyag időben történő átlátására, s a pontosabb előtervezésre.

(2) - ezek mellett a népművészeti hagyomány keretein belül maradó „autenticitásra” törekvő, a paraszti tárgyalkotó művészet logikája szerint dolgozó, de ugyanakkor kreatív alkotói variációkat megmutató tárgysorozatok;

(3) - továbbá bemutatunk majd a hagyományos keretből kilépő, már iparművészeti szemlélettel alkotott mai tárgyakat is.

- Törekedünk arra, hogy a tárgyértelmezés, megközelítés e fenti három fokozatát lehetőleg minden tematikus blokk esetén megmutassuk.

- Nemegyszer összetartozó tárgysorozatokon, illetve tárgyegyütteseken mutatjuk be egy-egy mestertől egy-egy gondolat kifejtésének teljes forma-, szín-, motívum-variánsait, amelyek megmutatják az alkotás, kísérletezés, komponálás, folyamatát!

- Az is elő fog fordulni, hogy több mestertől hozzuk ugyanannak a motívumnak a kifejtését. Így az egymás közelébe rendezett tárgyak nem, vagy nemcsak elkülönülő entitásokként hatnak, hanem egymással aktív párbeszédben állnak, a problémafelvetés gondolatiságát erősítik.

- Természetesen nemcsak a NESZ alkotóira számítunk. megszólítunk olyan „magános” alkotókat is, akik a revival-mozgalom révén szerezték tudásukat, de nem léptek be a szervezett kézművesmozgalomba, kívül maradtak a szakmai csoportosulásokon.

- Külön kategóriát képeznek majd azok az alkotók, akik valamely kis-magyarországi, vagy határon túli néprajzi táj helyi tudását képviselik, otthonról hozzák 'háziipari' tudásukat, nem egyszer nagy múltú mesterdinasztiák leszármazottjai, jó esetben helyi keresletre is dolgoznak, ott ahol a lokális vagy regionális identitás kifejezésének mai reneszánsza miatt újra szimbolikus értelmet nyert a hagyományos tárgykultúra egyes markerszerű elemeinek, vagy tárgyegyütteseinek demonstrálása. (Lásd pl. viseletfelújítások.)

- Újabb kategória azok a professzionális képző-, restaurátor-, és iparművészképzésben részt vett alkotók, akik tárgyrekonstrukcióik révén, egyházművészeti, vagy a modern design irányába mutató munkáik által kapcsolódnak a népművészeti ihletésre dolgozók tágabb körébe. Itt is megkülönböztethető: (a) egy külsődleges tematikus dekoratív felfogás; (b) vagy egy integránsabb szerkezeti technikai szemlélet. (Ha művészettörténeti párhuzammal szeretnénk élni gondoljunk pl. egy Lechner Ödön-i versus Kós Károly-i szemlélet összehasonlítására.) Tehát mikor jelenik meg csak egy-egy kiragadott motívum, ütköztetve egy egyébként modern szemléletű designnal, ahol pont a két pólus anakronisztikus kontrasztja hozhat létre valamely üzenetet. Vagy egy képzőművészetibb értelmezés jegyében mikor jelenik meg a paraszti élet egy-egy szüzséje témaként. Szemben pl. egy olyan iparművészeti alkotási folyamattal ahol a szerkezet mélyebb, integránsabb megértése, vagy egy jól alkalmazott hagyományos technika és anyag hoz létre egy új művészi minőséget. (Természetesen mindegyik megközelítés hozhat kvalitásos eredményt.)

- Úgy gondoljuk, hogy a kiállítás kereteibe viszont már nem fér bele, hogy megjelenítse azokat a problémás határterületeket, amikor egy tematikus, figurális megközelítés, s a feldolgozás szimplicitása, (adott esetben „amatőrsége”) már a naiv művészet kategóriájába sorolja az alkotást. Annak ellenére, hogy voltak a háziipari mozgalomnak olyan évtizedes korszakai (és vezetői), akik ösztönözték a figurális megfogalmazásokat, s a paraszti kultúra elmúlásának késői korszakában volt nem egy olyan paraszti származású alkotó, aki identitását

és a múlt félben lévő paraszti világ iránti érzelmi kötődését nosztalgikus „emlékállítással” fejezte ki, ennek a vonulatnak a tárgyalását nem tartjuk indokoltnak. Még leginkább a figurális plasztika esetében teszünk kivételt egy-két jelentősebb alkotó esetén, de ezek a munkák főleg a szakrális térben jelennek majd meg. A megfogalmazás stílusa rokonítja alkotásaikat a provinciális egyházművészet régi vidéki mestereinek munkáival, amelyek a falusi templomok, közterek, szőlőhegyek (kápolnák, feszületek, kálváriák) környezetéhez természetszerűleg és karakteresen hozzátartoztak.

Kétségtelen, hogy a kiállítás fő-kurátorának minőségérzéke, ízlése, koncepcionális preferenciája rányomhatja a bélyegét a válogatásra és ez egy tudatosan vállalt szakmai kompetencia. A tárgyak válogatásánál az „autentikusság” kérdése nem csak az alapján ítéltető meg, hogy vajon van-e és milyen mértékű a kimutatható kapcsolódás az egykori paraszti tárgykultúrához. Egy ennél tágabb „hitelesség” értelmezéssel dolgozunk, amely átjárt az „minőség” fogalmi körébe. Tehát ez azt jelenti, hogy van-e technikai igényességre törekvés, hiteles szakmai tudás, ami adott esetben nem csak a paraszti háziiparnak, hanem más professzionális céhes kézműiparnak, kismesterségnek a technológiai tudását is jelentheti. Tehát a tradíció, amelyhez visszanyúl az alkotó, lehet kézműipar technikai, de megidézheti történelmi korok tárgykultúráját, vagy néprajzi tájak népművészetét is, amellyel, hogy a továbblépés egyértelmű. A technikai megvalósítás képességén túl is rendelkeznek-e az alkotók a művészi tervezéshez szükséges anyag-, forma-, szín- és arányérzékkel, tud-e olyan sikeres kompozíciót tervezni, ahol a fentiekén túl a regionális mintakincs és a konkrét motívumok megválasztása, az ornamentika mérete és összefűzése, a felületkitöltés mértéke és a kivitelezés technikája harmonikus összhangban van? Vannak-e kreatív ötletei, felvetései, újításai, amik még nem feszítik szét a kereteket, nem uralják el az alkotást és ugyanakkor a mai használó számára is vonzóvá teszik a tárgyat? A „hitelesség” egy arra érdemes beválogatott alkotónál egy teljes művészi habitust is jelenthet, azt, hogy „ízlésesen”, „kvalitáson”, izgalmasan, eredeti, kreatív módon, alázattal és őszintén alkot.

A szervezők szigorú minőségi elvek mentén válogatnak: a hiteles tudás mellett szempont az is, hogy a piaci hatásoknak túlzottan alárendelt „vásári” tárgyakat, vagy a blöff szintű üres „poénkodást” is kiszűrik, ugyanakkor az öncélú, mértéke vesztett dekorativitásról és a technikai bravúrok hajszolásáról árulkodó tárgyakat is kerülendőnek tartják.

Tulajdonképpen a kurátori tárgyértelmezésnek és a koncepciót támogató kiállítási környezetnek az egyik nagy dilemmája (amit a pályázat kiírói is érzékelnek), hogy egy esztétizáló, művészettörténelmi koordinátarendszerben hova is helyezhetőek el ezek a tárgyak. **Tekinthe-tünk-e rájuk, mint műalkotásokra?** Csupán mindennapi használatra szánt funkcionális tárgyak, amelyek hordoznak esztétikai értékeket? A tradicionális használó/létrehozó közegük által kitermelt szimbolikus, szemantikai többlettartalmaik beemelik-e őket a műtárgy kategóriába, vagy csak sajátos időhöz és térhez kötött társadalomtörténelmi kontextusukban értelmezhetőek?

A múzeumi gyűjteményekbe kerülés, a múzeumi műtárggyá válás, vajon megemeli-e ezeket az alkotásokat, vagy csak a etnográfiai, etnológiai gyűjtemények szempontgazdag, de a képzőművészeti gyűjteményekkel kevésbé kommunikáló muzeológiai koncepciójának koordináta rendszerében kapnak értéktöbbletet?

Mit kezdünk azokkal a **nemzetközi példákkal**, ahol végeredményben ugyancsak egy 19. század végi, 20. század elejei múzeumi koncepció alapján létrehozott gyűjtemény meglévő tárgyainak helyet keresnek egy 'grand' képzőművészeti gyűjteményben? Eklatáns példa a *New York-i Metropolitan Museum American Wing*-jében kiállított 18. századi pennsylvaniai német telepesek paraszti kerámiái, amelyek azt a közép európai fazekas kultúrát jelenítik meg, amely a magyar fazekasságnak is minősége. Ezek a kerámiák és a 18-19. századi Amerika vidéki életének mindennapi használati eszközei természetes módon férnek meg Louis Comfort Tiffany monumentális mozaikablakai, vagy Frank Lloyd Wright bútorai mellett. (Hosszú kitérő lenne a nemzetközi terminológiai „inkompetenciák” „összeférhetetlenségek” bemutatása. Itt csak arra utalunk, hogy az 'folk art' fogalma az USA-ban mennyire különbözik a mi Kelet-Közép-európai terminológiánktól.) De említhetnénk ugyancsak a *Metropolitan Museum Arts of Africa, Oceania, and the Americas* szárnyát, ahol a koloniális időszakban antropológiai gyűjtések által az Európán kívüli népek etnológiai anyaga került be a múzeumba, s egy grandiózus csarnokban kerül kiállításra, hasonlóan és pendantjaként az ókori egyiptomi csarnoknak. Megint csak más kérdés hogy a premodern, vagy pre-kolumbián birodalmak uralkodói reprezentációját szolgáló tárgyak egy európai nézőpontból vajon magas művészetnek számítanak, s mit kezdünk ezeknek a korai társadalmaknak a homogénebb „köznépi” tárgyi anyagával, ami stílusegységet mutat a reprezentatív tárgyszférával? A **'műtárgy' egyben 'műalkotás-e'** kérdésének fejtegetését hosszan folytathatnánk, ha történeti kalandozásaink során megpróbálnánk meghatározni, mondjuk a hellenisztikus időszak tanagráninak státuszát, vagy pl. egy japán Edo-kori, de alapvetően nyugati exportra készült aritai porcelánedény státuszát a Victoria and Albert Museum gyűjteményében.

Vajon elfogadható-e a tárgyértelmezésben is az a Bartók-által a népzeneire megfogalmazott, de alapvetően nemzeti és részben romantikus gondolat, miszerint:

„A népzene tehát a természet tüneménye. Ez az alkotás ugyanazzal a szerves szabadsággal fejlődött, mint a természet egyéb élő szervezetei, a virágok, az állatok. Éppen ezért olyan gyönyörű, olyan tökéletes a népzene. Ezek a dallamok a művészi tökéletesség megtestesítői. Példái annak, miként lehet legkisebb formában, legszerényebb eszközökkel valamilyen zenei gondolatot legtökéletesebben kifejezni.”

Ez a művészetelméleti dilemma nem újkeletű, régóta foglalkoztatta az alkotókat és művészeti írókat a tárgyi népművészet felfedezésének lelkesebb korszakaiban; az 1851-es londoni kiállítással nyíló ipari és világkiállítások (Bécs, Párizs, stb.) idején, ahol a néprajzi és etnológiai tárgyak a kor egzotikum igényét elégítették ki; a historizmusából kinövő ornamentika-tervezés tudományának megszületése táján¹⁰; a 19.-20. század fordulójának esztétikai és *arts-and crafts* mozgalmi, a preraffaeliták; a szecesszió, a *Wiener werkstätte*, majd az *art deco* időszak népművészet értelmezései óta.

¹⁰ A 19. század második felében megerősödő elméleti alapokra helyezett ornamentika rendszertanának tudásanyaga, Owen Jones: *The Grammar of Ornaments*. 1856. könyve óta az analitikus formaképzés, és síkornamentika tervezés mérföldkövévé vált a művészetoktatásnak. A mintarajz tanodai „ékitményes rajz” fontos részét képezte a századforduló középfokú rajzoktatásának és a felsőfokú művészképzésben megjelenő tervezélméletnek. Az ornamentika történeti-néprajzi anyagának értelmezése, centrális kérdése volt mind a historizmus és eklektika akadémikus alkotóinak, mind az azon túllépni akaró és a nemzeti stílus megalkotásához az ősi forrást kereső Huszka, Lechner, Zsolnay - féle törekvések követőinek.

A magyar szecesszió és a gödöllőiek csúcskorszaka¹¹ és az 1910-es évek művészgenerációja nemcsak a népművészeti iránti érzékenységben volt példaadó, hanem az őszművészeti produktumban való gondolkodásban is. A századelő osztrák-magyar-német művészetoktatásában érvényesülő szemlélet a ‘Gesamtkunswerk’ iránti igényt erősítette legjobb alkotóiban, akik nem fogadták el a műfajok hierarchiáját, több műfajban otthonos mozogtak, figyelmük kiterjedt a legapróbb részletekre, s polihisztori tudással és a kézműves technikák ismeretében, egy alkotó elme gondolatiságának egységében a teljes külső és belső épített és tárgyi környezet harmonikus egészében gondolkodtak.¹² Az I. világháború előtti monarchiában tanuló, módszeres képző-, és iparművészeti képzettségben részesülő fiatal művész egyaránt magukkal vitte a paraszti népművészet ismeretét, a kézműipar iránti elkötelezettséget és a bécsi Wiener Werkstätte tárgyalkotásának művészi elveit.

Visszatérve a kiállítás tervére. Nyilvánvalóan a kiállított tárgyak az értelmezés különböző lehetséges árnyalatainak illusztrálására is szolgálnak majd. Az egyes tárgyakra - ahol lehetséges -, ’műtárgyként’, kortárs ’műalkotásként’ igyekszünk tekinteni és ezt a kiállítás installációs stílusával is megpróbáljuk kifejezni. A tárgyaknak kellő teret hagyva, inkább a képző-, és iparművészeti kiállításokra emlékeztetően, levegősebben rendezzük be a kiállítást. A saját néprajzi kontextusuktól függetlenül, szinte “elidegenítve”, modernebb, elegáns kiállítási környezetben, posztamensek és üveg, plexiüveg installációk segítségével próbáljuk kiemelni a tárgyakat, hogy maradéktalanul kibontakozhasson a „szépségük”, önálló, immanens világuk. Ehhez a Múcsarnok elegáns terei kiváló környezetet biztosítanak.

A kiállítás célja lesz az is, hogy ráirányítsa a látogatók figyelmét a hagyományos tárgyi világ értékálló esztétikumára. Arra szeretnénk rávezetni a látogatókat, hogy friss szemmel tudjanak tekinteni „nagyapáik” tárgykultúrájára. Éppen ezért próbáljuk elkerülni a kézműves - népművészeti kiállítások hagyományos, sok esetben avított és porosnak érzett bemutatási módját. Azt is el szeretnénk kerülni, hogy zsúfolt zsbivásári hangulatot árásson a kiállítás. Tehát nem kézműves vásárt, nem feltétlenül mindig enteriőrököt, vagy tematikus néprajzi szituációkat rendezünk be, hanem az egyes termék problematikájának megfelelően és emellett anyagok, technikák, mesterségek szerinti tematikus egységeket hozunk létre.

A kiállítás feliratozása is majd a fenti célt fogja szolgálni: bár minden egyes tárgy esetében komoly kultúrtörténeti és néprajzi tanulmánnyal világíthatnának rá a kiindulóponton, az alkotás folyamatában újragondolt történeti, és/vagy népi hagyomány hátterére, a megjelenített tárgytípus, díszítőtechnika, táji stílus, motívumkincs részleteire – de ezt mégsem, vagy ritkán, tesszük majd. Hagyni szeretnénk, hogy a látogató használhassa saját minőség-igényének viszonyrendszerét és elmerülhessen az alkotások irányítatlan, önálló felfedezésében.

¹¹ A gödöllőiek komplex népművészet felfogására jellemző, hogy nemcsak részt vettek a néprajzi gyűjtőmunkában, s nemcsak feldolgozták a megismert díszítő motívumokat az alkotásaikon, hanem a népművészeti tárgyak jelen voltak mindennapi környezetükben és a paraszti világ élménye áthatotta életszemléletüket, szociális és nevelési elveiket. A korabeli oktatást irányító minisztériumi tisztviselőket is foglalkoztatta a rajztanításnak és az iparoktatásnak a népművészet által történő megreformálása.

¹² Ez az univerzalizálás jellemezte az 1910-es években a Thoroczkai Wigand Ede, Kós Károly, Medgyaszay István, Haász Gyula, Málnai Béla, Lajta Béla, Kozma Lajos nevével fémjelezhető, már pre-modernnek nevezhető építész, belsőépítész generáció munkásságát. Az öncélú dekorativitás helyett az anyagszerűség, funkcionalitás és letisztultabb geometrikus formavilág jellemző rájuk.

IV. A KIÁLLÍTÁS TEMATIKUS ELRENDEZÉSI TERVE – KONCEPCIÓ

1. A TEMATIKUS ELRENDEZÉS FŐBB TÉMABLOKKJAI VÁZLATOSAN

A kiállítás az utóbbi 10-15 év legkiválóbb alkotásain keresztül mutatná be a kortárs kézművesmozgalom eredményeit, a népművészeti hagyomány értelmezésének különböző lehetséges és releváns, ugyanakkor valamely szempont szerint reprezentatív és egyben iránymutató módozatait. Mivel a Nemzeti Szalonok sorában ez lesz az első kiállítás, amely a „népművészet” tágabb jelenségkörét tárgyalná, éppen ezért a kiállítás koncepciója nem csupán egy kvalitásos tárgyakat és jeles alkotókat felvonultató és csupán esztétikai szempontokra figyelő, antológiaszerű seregszemle lenne, hanem a főbb trendek felvonultatása mellett a kiállítás egy tágabb kontextus, értelmezési tartomány megrajzolására is törekszik.

A tervezett kiállítás a Múcsarnok mind a 12 termét használná. A párhuzamosan futó 3 tengely (mint egyfajta bazilikálisan elrendezett templomtér fő és mellékhajói) 3 fő gondolati egység kibontásának ad teret. A vertikális tengelyirányú olvasat mellett a tervezett tematika egyben a keresztirányú horizontális átjárásnak is lehetőséget ad, az érintkező témablokkok által.

Az egyes termek a következő (későbbiekben részletesebben kifejtendő) problematikára reflektálnak, témáknak adnak helyet:

RECEPCIÓ

(a középtengelyre fűzött „főhajó” 3 terme F1 - F2 - F3)

F1: A paraszti kultúra és művészet recepciójának korszakai, folklorizmusjelenségek

F2: Revivaltörekvések, revivalmozgalom

F3: Híres néprajzi tájaink kései korszakának főbb jellegzetességei, „utóélete”, mai állapota néhány reprezentatív magyarországi és erdélyi lokális és regionális példa felvillantásán keresztül

ÉRTELMEZÉSEK

(a baloldal mellékhajójának termei a „keresztthajótól” visszafelé indulóan B3 –B2 - B1)

B3: Az „autenticitás” ideája – a néprajzi tárgykultúra lokális és revival jellegű újraalkotása

B2: kézműves kisiparok tudása, mesterdinasztiák, műhelyek

B1: Kreatív továbbgondolás, iparművészeti törekvések, ethno-design

NOSZTALGIÁK

(a jobboldal mellékhajójának termei a „kereszthajótól” visszafelé indulóan J3 - J2 - J1)

J3: Szakralitás, provinciális templomi művészet, történeti rekonstrukció

J2: A „Kelet hívása”, ösfoglalkozások

J1: A „Természettel harmóniában”, az öko-gondolat és gyakorlatai

KÖZÖSSÉG

(Az „apszis” és a belőle nyíló „kereszthajó” melléktereinek horizontális tengelye B4-F4-J4)

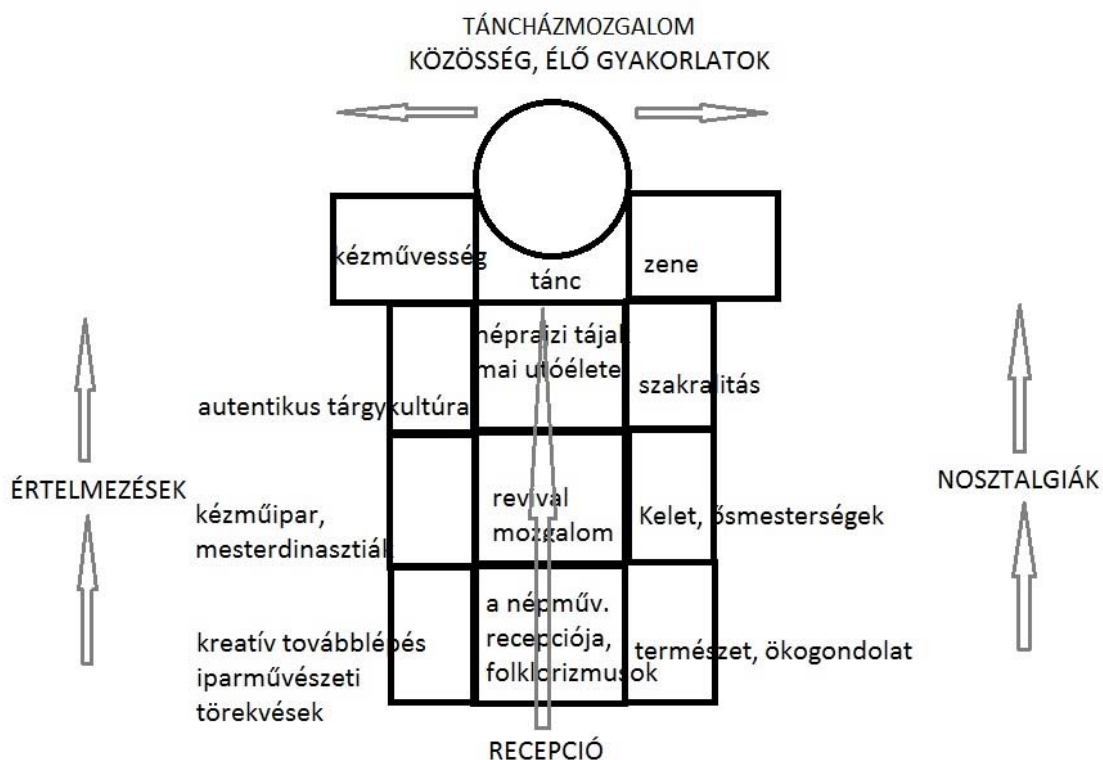
Az összekapcsolódó, egymás felé nyitott, átlátható terek az egymással szorosan és szétválaszthatatlanul összefonódó kárpát-medencei népművészeti revival mozgalom (népszerű nevén 'táncházmozgalom') közösségi szemléletét, tánc-, zenei és kézműves közösségi gyakorlatait, ezáltal metodológiáját és mindennapi atmoszféráját idézi fel interaktív módon.

F4 (apszis) A táncházmozgalom közösségi szemlélete a tánc példáján

B4: A kézműves mozgalom közösségi gyakorlatai - működő kézműves alkotóház, játszóház

J4: A „zene mindenkié” közösségi zeneszoba

VÁZLATOS TEMATIKUS ALAPRAJZ

Magyar nyelvű kiállításcím javaslatok (?):

ÉrtékTrend - Népművészeti Szalon

C reaCtiv - Népművészeti Szalon

Ethno – Fauve - Népművészeti Szalon

Folk Design - Népművészeti Szalon

Angol nyelvű címjavaslat (?):

Creative Heritage in the Making – Contemporary Folk Design

Lehetséges mottó (?):

“Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.” (Kodály Zoltán)

2. RÉSZLETESEBB KIÁLLÍTÁSTERV: -A TEMATIKUS ELRENDEZÉS FŐBB TÉMABLOKKJAI, S A KIÁLLÍTANDÓ SZAKÁGAK ÉS ALKOTÓK TEMATIKUS, TERMENKÉNTI CSOPORTOSÍTÁSBAN

RECEPCIÓ

(a középtengelyre fűzött „főhajó” 3 terme F1 - F2 - F3)

F1: A paraszti kultúra és művészet recepciójának korszakai, folklorizmusjelenségek

A terem azt mutatja meg, mit gondoltak a parasztról és kultúrájáról a megelőző korszakok nem paraszti rétegei. Milyenek írták le, hogyan látták és ábrázolták őket, milyen jelentéseket tulajdonítottak a paraszti alakok és a vidéki élet felmutatásának. A 19. század közepétől a nemzeti romantika korától a paraszti kultúra felé egyre nagyobb művészi és tudományos figyelem fordult. Ezzel párhuzamosan a népművészet időről időre a közérdeklődés fókuszába is került. A népművészet felfedezése fontos inspirációja a nemzeti kultúra megalkotása folyamatainak.

A fogadó terem terét „rétegző” álló és függesztett síkokon a paraszti tematika képzőművészeti megfogalmazásának legfontosabb toposzai jelennek meg egyfajta idővonalban, de nem lineárisan hanem bizonyos csomópontokon sűrűsödve. Egy-egy a Nemzeti Galériától, az Iparművészeti Múzeumtól és Nemzeti Múzeumtól kölcsönzött programadó emblematikus eredeti műalkotás stabil pontja mellett a különböző hordozókon megjelenő fotók és az áttetsző szitaszerű textilfelületre vetített illékony képek, keverednek egy-egy sommás szövegrészlettel idézettel, melyek a korszak gondolkodásáról jellemzően árulkodik. (Pl. Vaszary János: Juhász, gobelin, Dékányi Árpád: pávás halasi csipkegallér, 1930-as évekbeli fekete báli ruha mezőkövesdi hímzéssel, stb.¹³) A néhány kiemelt műtárgy mellett a Néprajzi Múzeumtól

¹³ Részletes leltári számokkal ellátott műtárgylistát a későbbiekben dolgozunk ki a munkacsoportunk felkérése után.

kölcsönzött néhány eredeti emblematikus néprajzi tárgy is párbeszédbe lép majd a képzőművészeti alkotások tematikájával.

A terem előkészíti a következő terem tematikáját, azzal a kontraszttal, amely a populáris és művészi felfedezés sztereotipizált toposzainak „irrealitása” és az 1970-es évektől induló revival felfedezés autenticitást kereső „földszagú realitása” között feszül.

A teremnek lehetőség szerint lesz egyfajta szcenikai hangulata (M. Tóth Géza színpadi munkáira emlékeztetően), abban az esetben, ha a pénzügyi háttér engedi animátor bevonását a videoprogram megalkotásába.

A teremhez kötődő filmvetítés programjában jelenik majd meg az a Tari János által összeállított filmválogatás, amely azt mutatja be, hogy a *nemzeti táj képe és a parasztság* hogyan jelenik meg a magyar filmművészet korai alkotásaiban. A filmprogram összeállítására, technikai előkészítésére Tari Jánost kérjük fel, aki 30 éven keresztül a Néprajzi Múzeum Filmgyűjteményének a vezetője volt, és jelenleg az AVICOM soros elnöke.

F2: Revivaltörekvések, revivalmozgalom:

A hagyományos paraszti életmód, tradicionális kultúra megszűnésével a népművészet - Kresz Mária néprajzkutatónak a győri konferencián (1952) történő meghatározása alapján -, a népi iparművészet területén folytatódott. Ennek a koncepciónak első letéteményesei a háziipari szövetkezetek voltak, melyek általában a lokális tárgyi kultúrát emelték át mindenkori kortárs népművészeti alkotásokba. A szövetkezeti mozgalom volt a tárgyi népművészeti kultúra őrzésének, továbbgondolásának első állomása. Ebből az időszakból néhány veretes, példaértékű tárgyat mutatunk be, több mesterségen, több tájegységen, emblematikus népművészet mesterei munkáin keresztül.

A hetvenes évek „Nomád Nemzedéke” hozott a népművészet szellemében új felfogást, a díszítmény hangsúlyozása helyett a forma - funkció - díszítmény hármasságának előtérbe helyezésével, archaikus kultúrák felfedezésével. Helyet kap itt egy nemez sátor is, mely egy olyan mozgalmat mutat be, mely közösségteremtő hatása e korszakban meghatározó volt. E nagy kontrasztot, szellemi megújulást kívánjuk ebben a teremben bemutatni azoknak a kortárs építésznek, képzőművészek, iparművészek munkásságának bemutatásával is, akik e korszakban együtt gondolkodva, vagy csak a szellemi áramlathoz kapcsolódva a népművészetet ihlető forrásként tekintették.

Tárgyak: háziipari gyűjteményből néhány veretes alkotás (Fazekas család kerámiai, matyó, kalocsai hevesi textilek, miska kancsók), néhány meghatározó Népművészet Mestere alkotás, nemez sátor, képek alkotóházakról, Nomád Nemzedék alkotóinak munkássága (Szittner Andrea, Landgráf Kati, Lakatos Lilla, Molnár Imre, Vidák István, Nagy Mari, Bárány Mara, Lovas Kata, Galánfi András, Kardos Mari, Lukovszky Ilona, Kun Éva, Dugár János, Probstner János, Székely Éva, Nagy Kristóf, Kozák József, Takács Zoltán, Beszprémy Kata, Építészeti, képző- és iparművészeti vonatkozások: Csete Ildikó, Samu Géza, Csete György, Makovecz Imre, Lantos Ferenc).

F3: Híres néprajzi tájaink kései korszakának főbb jellegzetességei, „utóélete”, mai állapota

Célunk ebben a teremben, hogy néhány reprezentatív magyarországi és erdélyi lokális és regionális példa felvillantásán keresztül bemutassuk egykori híres néprajzi tájaink továbbélő

hagyományainak mai utóéletét. A bemutatandó tárgyak jórésze ma is élő, közösségek által különleges alkalmakra (pl. konfirmáció, presbiterválasztás, lakodalom) használt ünnepi népviselet, vagy rekonstruált viselet lesz, mint az (etnikus, kisebbségi, lokális, regionális) identitás kifejezésének legexpresszivebb lehetősége. A ma is élő hagyományos közösségi és családi ünnepi hagyományok kísérő tárgyai is itt jelenhetnek meg. Kiemelt tájak lesznek: Kalotaszeg (felszegi és nádasmenti viseletvariációk), Szék, Székelyföld, Gyimes, Sárköz, Mezőkövesd, Kalocsa, ahonnan a helyi, a közösségeknek most is dolgozó mesterek, (pl. bujkavarró, szücs, pártakészítő, koszorúkészítő, csizmadia, szövő, hímző, viseletvarró, gyöngyfűző) munkáit gyűjtjük össze. A tájak mai élő alkalmait bemutató néprajzi fotók és filmek fogják az egyes viseletek mögé „állítani” a közösséget.

(Bálint Tibor, Bartos Béla, Tótszeginé, Hangya Kati, Székely Jánosné, Kudor Istvánné, Serestély Istvánné, Zsoldos Istvánné, Minorits Jánosné, Pirisáné, Decsi Kiss Mari, Komjáthy Ágnes, Romsicsné, Bagó Józsefné, Bolvári Andrásné, Pandúr Istvánné, Tóth Lászlóné, Romsics Lászlóné, Mezőkövesdi Népművészeti Egyesület, stb)

ÉRTELMEZÉSEK

(a baloldal mellékhajójának termei a „kereszthajótól” visszafelé indulóan B3 –B2 - B1)

B3: Az „autenticitás” ideája – a néprajzi tárgykultúra lokális és revival jellegű újraalkotása

A tárgyalkotó népművészet táji specifikumainak bemutatása, a kortárs alkotásokon keresztül: Bemutatásra kerülnek a teljes Kárpát – medence területéről a hagyományos tárgyi kultúrát megidéző tárgyak. A néprajzi hűséggel alkotott tárgyakon kívül a továbblépés különböző fokozatait is megmutatjuk a stíluson belüli kreatív alkotói sorozatokat és a modern szemléletű tárgyakat is. A textilkultúrára kiemelt figyelmet fordítunk ebben a teremben. A terem azon mesterségek bemutatását is szolgálja, melyek kiegészítő elemei voltak egy-egy tárgy, viselet megalkotásának, mai tovább élésükben már részben önálló mesterségként, télen tovább, folyamatosan megújulnak, alkalmazkodnak korunk kihívásaihoz. Itt kerül bemutatásra a textilművészet királynőjének, a csipkekészítésnek különféle alkalmazási területe, az ékszerkészítők sokszínű kultúrája, valamint a tojásfestők archaikus, táji sokféleségét reprezentáló, és megújító munkássága. Karakterében ez egy nőies, feminin terem lesz.

Tárgyak: **Nyugat - Dunántúl:** Beszprémy Józsefné, Csapó Frigyesné, Szuper Miklósné, Cz. Tóth Hajnalka, Véghné Lőrincz Ágnes (Hövej)Koszorús Anikó, Domján Zsuzsa, Török Eta(zalai, lendvai) hímzései, Dobner Ferencné, Hácskó Imréné szőttes, Szabó László bútora, Bereczky Csaba faragás,Albert Attila, Papp Vilmos (őrségi) Káldi Károly,tatai , csákvári fazekasság, **Dél - Dunántúl:** Németh Pálné (sárköz), Kincses Ágnes(baranyai), Fisiné(sioagárdi), Élő Lajosné(kaposmenti), Kaposszekcső hímzés, Fodor Marika(sárközi), Lőrincz Vilma(bukovinai), zengővárkonyi szőttes,.....óbányai, mohácsi, szekszárdi fazekasság, ófalusi befont szék, baranyai szuszék, Schneider Péterné (hartai festett bútor) busó maszk, sárközi ékszerek, **Felvidék, ÉMo:** Koszorús Anikó, debreceniek (Zobor-vidék) békésiek (felvidéki), Fiserné, Verebélyi Balázs, hevesiekErdélyi Istvánné,(palóc) Marton Jánosné, Zeleiné Betti (matyó)hímzés, hevesi szőttesek, Sasvári János (bútor) Farkas Gábor (gömöri fazekasság) **Alföld:** cifraszúr: Gyönyörűné Erdei Judit, Porkoláb Ferenc, Bak Zoltán, Békési hímzők (Dél-alföldi hímzések), kalocsai hímzések, gyékény tárgyak, Békési NE. festett bútorok, Kovács László,mezőtúri, Szücs Imre (tiszafüredi), Szénási János (hódmezővásárhelyi), Terdik Angéla, Hegyi Ferenc, Kőszegi Edit, (debreceni), Fazekas család (nádudvari) fazekasság, **Erdély:**

kalotaszegi, mezőségi, torockói, udvarhelyi hímzések, Pál Etelka (autentikus festékes szőnyegek), fazekasság: Les Gábor, ,Hadikfalvi Andrea, (tordai),zilahi, vámfalusi, Illyés Vészti Mihály, Pál Ágoston, (korondi (igazi), körösrévi, Háromszéki festett bútor: Sütő Levente, Radetzky, **Viseletkészítők:** Csorna, Jászberény, palócvidek Fehér Jánosné Ircsi, Lovass Magdolna **Ékszerkészítők:** Nagy Gyöngyi, Decsi Kis Marcsi, Péter Szidónia, Fehér Anna, Gyöngy Enikő, István Anikó, Kerti Eszter, Rácz Erika, Szontághné Demeter Ágnes, Kiss Katalin Laura, Hrivnák Károlyné, Kiss Gabriella, Székelyné Maucha Katalin, Szelesné Kása Ilona, Verebes Ildikó **Csipkések:** Nagy Vincéné, Tóthné Szilvi és tanítványai, Regős Lília, Félegyházi Józsefné, Fáyiné Tornóczky Judit, Túrós Istvánné Éva, Neszádeliné Kállai Mária, Buka Csabáné, Kocsiné Tündik Tünde, Regős Lília, Révész Márta, Lencsési csipkeverők **Tojásfestők, karcolók, patkolók:**Ágoston Endréné, Báling Lászlóné, Bércziné Szendrő Csilla, Fekete Ildikó, Balogh Ildikó, Csíkné Bardón Réka, Hodnik Boglárka, Bakó Ildikó, Ádámné Noé Kornélia, Bereczné Lázár Nóra, Mosoni Éva, Berszáné Román Erzsébet, Ferenczi Éva Mária, Zsuponyóné Ujváry Mária, Kovács Zoltánné, Simon Katalin, Balatoniné Rózsa Edit, Rózsa Györgyné, Sulyokné Furján Andrea, Majorosné Szabó Ildikó, Szabó Éva, Gombosi Beatrix

B2: kézműves kisiparok tudása, mesterdinasztiák, műhelyek

Olyan egykori professzionális kézműipari mesterségek kerülnek itt bemutatásra, amelyek a vidék vásároskörzetének népét látták el használati és díszített reprezentatív tárgyakkal. Portékáik vásárokon keltek el, vagy megrendelésre dolgoztak. (fazekasok, asztalosok, bútorfestők, kovácsok, kések, szíjjártók, kosár-, gyékény-, és szalmafonók, mézeskalácsosok, gyertyamártó, képfestők, kalapos, rézműves, pipakészítő, szűrszabó, magyar szabó, szűcs, csizmadia, stb.) Bemutatunk műhelyeket, mesterdinasztiákat, ahol több generáción át adták tovább a mesterségbeli tudást. Az egykori főbb nagyobb alföldi (Hódmezővásárhely, Mezőcsát, Tiszafüred, Debrecen, Mezőkövesd,) dunántúli (vasi, zalai, baranyai, tatai), felföldi (gömöri) és erdélyi fazekasközpontok (Torda, Zilah, Nagybánya, Beszterce, Jára, Rév, Korond) örökébe lépünk és megnézzük, hogyan értelmezik a mai alkotók a hagyományt. Lesznek a bemutatandó mesterségek között ritka, kiháló félben lévő, de napjainkban mégis működő, élő mesterségek, amit a revival mozgalom mentett meg az enyészettől. Nemcsak a hagyományos, de megújult kortárs alkotások is szerepelnek. Célunk annak bemutatása, hogy ezek a régi ritka mesterségek miként élnek a jelenben. A terem a tárgyakon, installációkon és fotóanyagon keresztül a vásárok és műhelyek hangulatát fogja megidézni. Megjelenik képen-filmen-szövegben-tárgyakon egy egy jelentős mesterdinasztia családtörténete is.

Tárgyak: asztalos, bútorfestő, ládakészítő: Bereczky Csaba, Gyenes Tamás, Horváth Béla, Békéscsabai műhely, vargyasi Sütő család, mezőkövesdi Kovács Szabolcs, Szabó László Zoltán, Széll János **képfestő:** Horváth műhely Tolna, Kovács Miklós Tizsakécske, Tóth Ildikó-Gerencsér Zsolt Győr, Sárdi műhely Nagynyárad, **kalapos:** Mihalkó, **rézműves:** Konyári Sándor, **gyertyamártó:** seprűkötő: **szűrkészítő:** Bak Zoltán, **szalma, vessző, gyékény:** André Sándor, Gregor Balázs, Bárany Mara, Csíkné Bardón Réka, Dékány Szabó Ildikó, Horváth Antónia, Kissné Terhes Mária, Klenczner Erzsébet, Lukács Imre, Varga Gézané, Borbényi M. Éva, Kolnhoffer Péter, **pipa készítő:.... szűcs (gyimesi), csizmadia-cipész:** Kovács Attila (Kisgyőr) **Mézeskalácsos:** Radics László, Pető Anna, Dénesi Ildikó (dúcot is csinál), Harasztovics Róbert (faragott ütőfa), Kovács Ernő (faragott ütőfa), Némethné Balogh Ildikó, Kozma Zoltán, Dávidné Szmeló Judit, Kolozsvári-Donkó Rebeka, Katonáné,

Kalmár Terézia, Kristóf Márta, Millner Angéla, Sárkány Zsuzsanna, Szaniszló Ágnes, Tószegi Judit, Lócziné Gödény Judit, Kádár Mariann, Angyal Zsuzsa, Takács Béla **fazekasok:** Berta István, Bertáné Lócsei Krisztina, Csuti Tibor, Czibor Imre, Dobiné Vass Júlia, Farkas Gábor, Fazekas Ferenc, Fazekas Lajos, Fehér Tibor, Forró István, Hadikfalvi Andrea, Les Gábor, Mezei Ottó, Magyar Zita, Martineczné Kiss Márta, Nagyné Török Zsóka, K. Nagy Zsolt, Szénási János, Sente Krisztina, Szűcs Imre,

B1:Kreatív továbbgondolás, iparművészeti törekvések, ethno-design

A népi kézművesség, és a kortárs iparművészet egyik közös kihívása, miként tudjuk hagyományainkat hitelesen, mégis a XXI. század emberének környezet és viselet kultúrájába oly módon áttemelni, hogy ez vállalható, szerethető, élhető legyen napjainkban is. Bár a kiállításon párhuzamok érzékeltetésével minden teremben bemutatjuk ezeket a darabokat a hagyományoshoz közelebb álló tárgyi kultúra mellett, ebben a teremben azt szeretnénk reprezentálni, hogy mik azok a hagyományokból ihlető forrást találó újító törekvések, melyek napjainkban meghatározzák a kortárs népi kézművességet, melyek utat törnek modern tárgykultúránk felé. Ez szintetizálása mindannak, ami az előző termekben tematikusan bemutatásra került.

Megmutatjuk, hogy egy mai nő és férfi hogyan csempészhethet egyéni színt a ruhatárába, Egymás mellett, egymással párbeszédben mutatjuk be a kézművesmozgalom öltözetkészítőinek modernebb utcai ruháit és mutatjuk be kortárs divattervezők iparművészek, designerek folk inspirációit, préte-a-porter, egyedi reprezentatív és kifutóra szánt munkáit is Az öltözeteket kiegészítőkkal, ékszerekkel tesszük teljessé. Iparművészeti használati tárgyak és emléktárgyak néhány sikerültebb kollekcióját is bemutatjuk. A fiatal nemzedék fotósai, grafikusai, designerei is megjelennek fotósorozatoktól, plakátokig, a cd-borítóktól, a termékcsomagolásokig, és könyvillusztrációkig.

Itt rendezünk be egy mai gyerekszobát természetes, „gyerekbarát” és népi ihletésű tárgyakkal, játékokkal, s néhány példát hozunk a kvalitásos gyerekkönyvillusztrációkra.

Egy komputeres program segítségével tervezhet a látogató magyaros lego figurát, saját folqa babát és pólót. (Az eredményt e-mailen elküldheti magának.)

Tárgyak: Divattervezők, viseletvarrók: Antal Ágota, Aquanauta, Bélavári Zita, Eninied, Hegedűs Anna, Hrivnák Tünde, (Piroschka), Farkas Anett, Fehér Jánosné, Juhász Réka, Katrics Kriszta, Keszei Borbála, Kubisz Ester, Lovas Kata, Madarász Melinda (Meyke), Nagy Móni/Hendzsel Ilona, Rikov, Stumpf Imre, Vidák Anna, Nagy Mari, Józsa-Szaka Erzsébet, Sárospatakiné Fazekas Judit, Torba Ildikó, Turos Istvánné, The Four: Patyolat (Gálvölgyi Anett, Kormos Anna Zsófi, Baranyi Ádám és Miovác Márton), Mundrusz Anett, Igéző, Zsigmond Dóra, Munkácsi Gábor (szöttes kendők), Kovács Attila (cipész), Bóczy Boglárka **Ékszerek:** Nagy Gyöngyi, Rácz Erika, Fehér Anna, Kerti Eszter, Kovács Anna (sodrony), Kocsy Márton (patkószeg), **Hímzések:** Kissné Sponga Zsuzsa, Dulainé, Jenei Anikó, Kudlákné Balázs Noémi, **Képfestő foltmunka:** Csillaghegyi öltögetők, Magyar Foltvarró Céh, Somogyi Ferencné, **Bútor:** Horváth Béla, Gyenes Tamás, Kovács Alajos ládái, **Bőrművesség:** Terényi Gyöngy és tanítványai, Boka Gábor, **Kerámia, porcelán:** Boldizsár Zsuzsa, Kabai Erzsé, Czibor Imre, Csuti Tibor, Farkas Gábor, Berta Domonkos, Dobiné Vass Júlia, Hadikfalvi Andrea, Fehér Tibor **Táska:** The Béta: pixelfolk **Dísz tárgy:** Juhász-Váczi Henriett (folqa) **Szöttes:** Debreceni János, Csapó Angéla és tanítványai, Galánfi Teri és tanítványai, Pintér Piroska tanítványai, Kamocsay Judit, Belvárosi Szövöde, Zsigmondné Piukovics Zsuzsa, **Vessző, gyékény, sás, csuhé:** Bárány Mara, Klenczner Erzsébet, Legeza Márta, Faragó Krisztina,

NOSZTALGIÁK

(a jobboldal mellékhajójának termei a „kereszthajótól” visszafelé indulóan J3 - J2 - J1)

J3: Szakralitás, provinciális templomi művészet, történeti rekonstrukció

A népi kézművesség és szakralitás több síkon jelenik meg ebben a teremben. Egyrészt fotókon mutatunk be mai szerves gondolkodású templomi építészetet, kültéri szakrális tereket, faluképi meghatározó építészeti és szobrászati elemeket.

Kiállítunk templomi bútorokat, festett kazettás mennyezetet, sírjel rekonstrukciókat, kő-, fa- és kerámia szobrokat, reliefeket is.

Bemutatunk olyan különféle felekezethez köthető tárgyakat (textil, fazekas, faműves, bútorfestő, viseletkészítő) melyek egyszerre számítanak hagyományosnak és kortársnak. Tervezzük mai kortárs papi palástok, menyasszonyi, vőlegényi viseletek, templomba menő tradicionális ruhák bemutatását.

A tér különböző sarkaiban felekezetek szerinti csoportosításban szakrális terek emelkedett mikrohangulatait teremtjük meg.

Textileken és kerámián itt jelenik meg a 16-18. század tárgykultúrájának jellegzetes technikája és ornamentikája (habán kerámia, kályhacsempe, úrihímzés, gömöri csomós hímzés, szász keresztaszemes, recsecsipke, zsinór és passzománydísz) részint reprodukált, rekonstrukciós jellegű tárgyakon, másrészt a stílusegység megtartásán belüli saját tervezésű darabokon.

A kommemoratív évfordulós emlékállítás bizonyos tárgyai is itt jelennek meg, mint emlékoszlop, címer, relief, vagy pl. Mosonyi Évának a gályarab lelkészek emlékére készített együttese.

Tárgyak: mennyezetkazetták: Gaál János, Ament Éva, templomi és szakrális bútorok, liturgikus tárgyak: Velemi stúdió, Adorján Béla, Horváth Béla (téka, szentsarok kiegészítő), Radetzky Jenőné (festett betlehemes házioltár), Cz. Budai Katalin (festett téka, adományos láda), Némethné Csalló Katalin, Bereczky Csaba, Gueth Lajos, kőszobrok: Kajla Ferenc, faszobrok, faragott címerek, reliefek, fafeszületek: Kékedi László, Mónus Béla, Jakab György (faragott stáció), Harasztovics Róbert, Török László, Baráth Sándor, Kiss István, Magyar László, Németh Gyula, Sándor Attila, Sáricz Gyuláné, kerámiaplasztika: Petrás Mária:, fémműves feszület, lakat: Bakó Ernő:, kovácsoltvas gyertyatartók, gyertyakoppintó, rácsok, záruk, vasalatok: Takáts Zoltán, Molnár Péter, Novák László, Szombathy Gábor, Szilasi-Horváth Tamás, Takács István, Csík Tamás, Kondora Zoltán, Bartos Mihály, Zalai kovácsstúdió (Csiszár Tibor, Bajsz Gábor, Horváth Márk, Mesterházi Tamás, Szakonyi István, Vass Krisztián) faragott sírjelek: Zala Megyei Népm. Egy. és Gébárti Kézművesek Háza, Mazúr József, Nagy Sándor, Alexa László, Könyvkötés: Bíró Bertold, Andrejszki Katalin, Ferencz Zsolt, Zalai Nép Design Stúdió, Mikepércsi hímzőkör papi palástok, talárok, férfi női bocsikai öltözet, passzomány és gombkötő munkák: Kiss Árpádné, Hajdú Tamás, Illés Károlyné, Különböző hímzésttechnikákkal készült úrasztali és oltárterítők: Dulai Sándorné, Fekete Magdolna, Lakatos Istvánné, Papp Erika, Tiszta Forrás Hímzőkör, Debreceni Ref. Koll. hímzőköre, Hegyaljai Mesterek NE, szabadkai alkotóműhely, **úrihímzés, gömöri, rece:** Bogdán Erzsébet, Bognárné Szőke Erika, Csapó Frigyesné, Cz. Tóth Hajnalka, Gelsei „újra öltünk-örökítünk” Hímző Szakkör, hajdúsámsoni Öltegetők klubja, Húj Ferencné, Horváth Györgyné, Juhász Mária, Fiedler Imréné, Radácsi Piroska, Párniczky Józsefné, Tóth Aranka, Vekerdi Józsefné, Zuberec Vera, Regős Lidia, **bakacsinszöttések:** L. Holló Éva, **templomba menő ünnepi öltözetek:** Pálfi Anita Katalin

keresztelői ruhácskák és textilek, habán díszedények: Balogh Ramóna, Falusné Terjék Éva, Marozsán József, Verseggy Ferenc, **kerámia úrasztali edények, keresztelő tálak:** Csuti Tibor, Les Gábor, Magyar Zita, Terdik Angéla, Hornyákné Sila Katalin, Borsos Gyula, Szabó Kinga **Gyertyaöntők:** Gulyás Béla, Molnár Éva

J2: A „Kelet hívása”, ősfoglalkozások

A terem szellemiségét a nemezkészítők munkásságának, a nemezkészítés különféle mesterségekhez kapcsolódó (viseletkészítés, bőrművesség) folyamatos művészeti megújulásának bemutatása, valamint az ősmesterségek (lovas, pásztor, halász, vadász) napjainkban kézműves kultúránkban történő megjelenésének bemutatása határozza meg. Ebben a teremben kívánjuk bemutatni a szíjjártók, nyeregkészítők munkáit, a magyar típusú nyereg régészeti rekonstrukciós és tiszafüredi változatát, lószerszámokat, a lovasíjász sporthoz köthető hagyományos tárgyakat, igényes rekonstrukciós viseleteket. Megjelenítünk speciális térségekre jellemző életmódbeli elemeket, mint a pásztoréletet (csikósok, gulyások, juhászok), mely nem a parasztromantika része, hanem ma is élő kultúra, s bemutatjuk a pásztoréletmód kellékeit a pásztorkészségtől a rézfokoson át a süvegig és bográcsig, gyapjúcsergéig, a gyűszűszíjig, a dudáig, furulyáig. A halászathoz, gazdálkodáshoz köthető régi, de ma is használható, és használt tárgyak rekonstrukcióját, valamint a megújításra törekvő tárgyait. Karakterében ez egy férfias terem lesz.

Tárgyak: Nemezszőnyegek, párnák, viseletdarabok, nemez – bőr párosítása: Vidák István, Nagy Mari, Vidák Anna, ifj. Vidák István, Vetró Mihály, Kaszás Ákos, Józsa Szaka Katalin, Kovács-Túri Emese, Farkas Túri Enikő, Bőczi Boglárka, Horváth Éva, Hegyaljai Tünde, Beszprémy Katalin, Szaniszló Judit Divikiné Sajtos Szilvi, Rákóczi Virág, nádudvari tanítványok takarói, használati tárgyai, viseletei **bőrtáskák, tarsolyok, övek:** Bőrműves alkotóház, Kis Sándor, Lepizsán Attila, Hutkai László, **történeti rekonstrukciós nyereg, lószerszám, vért, tegez karvédő stb.:** Szakács Márton, Koszta Zoltán, Sáfár Benedek, Szakács Alíz, Andrejszki Kati, Gyífkó Gyula, Nepp Dénes **tiszafüredi magyar nyereg, modern nyereg** Tamus Antal, Fodor Balázs, **cifraszűr, guba:** Gyönyörűné Erdei Judit, Porkoláb Ferenc, Bak Zoltán, **pásztorkészségek, botok, ostorok, kutyagerinc, kürtök:** Gosztonyi Zoltán, Kovács Zoltán, Kasza Miklós, Bujtor Tibor, Kiss Atilla, Kurtics Attila, **furulya:** Gyenes Tamás, Dsupin Pál (hosszúfurulya, somogyi típusok), Pásztor Endre (erdélyi típusok), Bán György (erdélyi és dunántúli mellett historikus fajták), Szabó Antal (dunántúli) **duda:** Istvánfi Balázs, Bese Botond, Kurdi Gábor, Végh Andor (horvát duda), Horváth Zoltán (alföldi fűjtatós-menyecskefejes duda) **lőszőrészeszer:** Czefernekné Tenk Bernadett, Dékány Katalin, **kalap, süveg:** Farkas Gergely, Mihalkó Gyula. **pásztorfaragás, csontfaragás:** Gosztonyi Zoltán, Kovács Zoltán, Néső Sándor, Szondy Sándor **rézművesség:** Konyári Sándor **kések, török, bárdok:** Kocsy Márton, Tóth Árpád, Szankovits Örs, Szántó Szabolcs **kéregedények, faedények, kutyagerinc:** Kékedi László, Hajda Zsigmond, Bujtor Tibor, Bíró László, Kovács Ernő, **halászeszközök:** Kanalas János, bajai hálókötő, **Vesszőfonók:** Pados Zoltán tárolói, Kovács Zoltán, Dulics Margit, kosarai,

J1: A „Természettel harmóniában”, az öko-gondolat és gyakorlatai

A nosztalgikus revival mozgalmak „kivonulásának” („eszképzimusának”) elvágyódása között időről időre feltűnik a „vissza a természetbe” hívógondolata. Az 1970-es évek „Nomád nemzedékének” nevezett fiatal kézműves generációjának is - az eltűnő-félben lévő paraszti életmód és tárgyi környezet rendszerének és mélyebb jelentéseinek megértése, a népművészet táji stílusainak a megismerése és a paraszti tárgyalkotás belső folyamatainak elsajátítása mellett -, vezérelve volt a természetes anyagok használata, a gyáripari technológia mellőzése, a kézi és manufakturális technika újrafelfedezése, a természet-közelség.

A terem azt mutatja be, hogy hagyományos környezetkultúra elvei szerint és technológiájával kialakítható/megőrizhető kert/táj - ház - lakásbelső, hogyan találkozik a környezetbarát életmód és a fenntartható fejlődés mai globális trendjével.

Ebben a teremben olyan mai lakásbelsőket, élettereket mutatunk be, ahol a kortárs kézművesség napi funkcióban tud bemutatkozni, a lakószobától a konyháig. Bemutatjuk, hogy miként használhatók a mindennapokban a bútorok, textilek, fazekas termékek, vessző, gyékény, csuhé, szalma munkák, és a kályhásság. Miként lehet az ökológikus gondolkodást népi tárgykultúránkon keresztül meg és átélni.

- E teremben a kortárs szerves építészet, a magyarországi ökofaluk, ökogazdálkodás világa és a hagyományos tájszemlélet fotókon és audiovizuális eszközön kap helyet.

Felkért szakértők lesznek: Borsos Béla a magyar ökofalu mozgalom jeles alakja, Babai Dániel etno-botanikus, többek között a gyimesi öko-szisztéma kutatója és Eplényi Anna tájépítész, rajztanár, Kalotaszeg tájesztétikumának kutatója.

KÖZÖSSÉG

(Az „apszis” és a belőle nyíló „kereszthajó” melléktereinek horizontális tengelye B4-F4-J4)

A 1970-es évektől induló táncházmozgalom és a kézművesmozgalom fiataljai “kéz a kézben” jártak, amikor a Kárpát-medence még „élő” paraszti kultúrájának feltárását, aktív elsajátítását és a modern városi életmódhoz való igazítását tűzték ki zászlajukra. A kézművesség, a népzene és néptánc a táncházakban, táborokban, klubokban és alkotóházakban elválaszthatatlan volt egymástól, mint ahogy a valóságban is a díszes tárgyak rendszere, a zene, a tánc és a szóbeli tudás egymással összefüggő, egymástól elválaszthatatlan egészét alkották az egykori paraszti kultúrának.

A Múcsarnok „apszisának” és „kereszthajójának” háromosztatú, összekapcsolódó, egymás felé nyitott, csak oszlopokkal elválasztott átlátható és átjárható terei az egymással szorosan és szétválaszthatatlanul összefonódó kárpát-medencei népművészeti revival mozgalom közösségi szemléletét, tánc-, zenei és kézműves közösségi gyakorlatait, ezáltal metodológiáját és mindennapi atmoszféráját idézi fel.

Interaktív közösségi teret alakítunk ki a tánc, a zene és a kézművesség átélése, a mindannyiunkban meglévő alkotási vágy kibontakoztatására. A háromosztatú tér, mint egy „szentély”, vagy száron ülő „kibimbózott zöld ág” az élő közösség, az azonosság és azonosulás színtere, ahol mindenki magára ismerhet. Itt nem az egyéni, hanem a közösségi alkotás erejét mutatjuk be. A kiemelkedő egyéni teljesítmény csak néhányak osztályrésze, de az alkotás vágya, az önkifejezés mindannyiunkban ott él, s erre a közösségi művészet

lehetőséget is ad. Konceptiónk szerint a látogató – végigjárva a kiállítás eddigi tereit – a felkínált értelmezési lehetőségeken elgondolkodik, azok közül választ egyéniségének megfelelően, majd a közösségi térbe érve maga is részese lehet az alkotó folyamatnak.

F4 (apszis) A táncházmozgalom közösségi szemlélete a tánc példáján

Középpontban a Táncházmozgalom lehengerlő lendületű és teljességgel 21. századi fiatal közössége áll.

A kör, mint alapforma szimbolikus jelentőséggel bír, a körtánc táncaink archaikus formája, mágikus, rituális, közösségteremtő erővel rendelkezik. Ezt kihasználjuk a terem elrendezésénél és a középre helyezett köralakú “tánctérenél”, kicsit vissza is idézzük az egykori FMH (a Muzsikás táncházak) körtermének emlékét.

A falakon és a belső kört félkörívben körbevevő, körszelet plexifalokon fotók a táncéletről, a táncházas közösség mindennapjairól, a klubok és fesztiválok világáról. Hétköznapi tematikus rendben rövid filmek váltják egymást kiemelkedő alkotókról, tájakról, eseményekről. Hétféteken ez a terem a zenés-táncos közösségi programok színtere.

A körívben elhelyezett próbababákon színpadi táncöltözetek és hétköznapi viseletre szánt modern formatervezésű ruhák, kiegészítők, ékszerek jelennek meg – a táncvárosi fiatalok színpadi és köznapi világa. Háttérükben flashmob-felvételek és a Folkpedia stábjának fotói, melyek az akkurátusan tradicionális viseletek öltő mai fiatalok alakját a modern környezet anakronisztikus háttérével ütköztetve hoz létre egy új hatásos vizualitást. Demonstrálják: a népművészet nem a múlt, hanem a jelen. Divatos, „trendi”, és hétköznapi.

A terem egyben kényelmes, szőnyegekkel, zsámolyokkal, párnákkal berendezett pihenő, találkozási hely is alakítjuk.

Két a táncmozgás optikai illúzióját keltő (és a körformára épülő) zoetropával is játszhatnak a látogatók, az egyik az egyszerűbb az egy függőlegesen elhelyezett “biciklikerek” zoetrope a másik kerék a vízszintes zoetrope elven idézi fel a körtánc mozgását.

Újabb játék a vándorfotográfus: mozgatható síneken kinagyított életképek (Kádár Ferenc elképzelése alapján). Eléjük állva bizonyos ruhadarabokat, szerszámokat kézbe fogva mindenki elkészítheti saját fotóját („szelfi a dédivel”) és azt saját e-mail címére, vagy a kiállításához kapcsolódó online felületre elküldheti, megoszthatja.

B4: A kézműves mozgalom közösségi gyakorlatai - működő kézműves alkotóház, játszóház

Jobb felől az oszlopokkal elválasztott térben közösségi munkafolyamatok, kézműves foglalkozások és **kipróbálható játékok** vannak. a hangsúly az interaktivitáson van. Lesznek hagyományos társasjátékok, kicsiknek berendezett gyerekméretre szabott babakészítőház, ahova bebújhatnak és aktívan játszhatnak az óvodáskorúak a gyerekméretben, a valódi mintájára elkészített eszközökkel. Ezenközben a felnőttek az óriástárgyakon kipróbálhatják, mint jelent egy gyermeknek a felnőttvilág léptéke. Lesznek természetes alapanyagú ügyességi játékok és olyan oktató jellegű a esztet és szemet megmozgató feladatok, amik a népművészet

motívumkincsén keresztül edzik a memóriát és vizuális készségeket. A játékok nemegyszer a kézműves oktatók, játszóházvezetők találták és dolgozták ki. De kipróbálhatják a gyerekek a mozgalom legkiválóbb játékkészítőinek leleményes játékeit is (Balázs Csaba, Béndek Tamás, Dugár János, Markó Krisztina, Pálfi János, Tóth Lóránt).

Hétköznapokon a szövőszékekbe bárki beülhet és amíg kedve tartja, a kikészített alapanyagokkal dolgozhat „unokáink rongyszőnyegén”, üzenetet hagyva az utánunk jövő generációk számára. (A kiállítás ideje alatt elkészült szőnyegeteket óvodáknak ajánljuk fel.) A hétvégeken szakemberek segítségével az évszagnak megfelelő **kézműves és játszóházi foglalkozásokon** vehetnek részt a látogatók.

A falakon a kísérő képek, hasonlóan a zenei szobáéhoz, kézművesmozgalom gyakorlatának mindennapjaiba engednek betekintést, a tanulás színtereit villantják föl, meghatározó mesterek alakja, mesterek és tanítványok, műhelyek, alkotó táborok, továbbképzések, iskolák, kézműves alkotó körök jelennek meg.

J4: A „zene mindenkié” közösségi zeneszoba

A félköríves apszis jobboldalán lévő terem a zene és ének interaktív helyszíne. A falakon is posztamenseken **kortárs hangszerkészítők alkotásai**. Olyan mesterek, akik az elmúlt évtizedekben kiemelkedő teljesítménnyel, innovációval a mai technikai, akusztikai és esztétikai elvárásoknak megfeleltették népi hangszereinket. Itt kerülnek bemutatásra: Gáts Tibor citerái, Dsupin Pál, Gyenes Tamás, Pásztor Endre, Bán György furulyái, Istvánfi Balázs, Bese Botond, Végh Andor és Horváth Zoltán dudái, Szerényi Béla tekerői, Kurdi Gábor és Csibi Szabolcs kobzái, Tóth József tárogatói.

A zene termében hétköznapokon kipróbálható a **digitális dudu**, és az **asztalcitera**. Ezekkel – megfelelő informatikai eszközök segítségével – saját hangfelvételt készíthet a látogató, amelyet elküldhet e-mail címére, vagy megoszthatja másokkal.

Kobzos Kiss Tamás ötlete nyomán, Szerényi Béla kivitelezésében egy **hatoldalú, akár egyszerre hat játékosnak is együttes muzsikálást kínáló pentaton hangrendszerű facimbalom** készül. Egyedülálló zenekari hangzás, közös játék kerekedhet belőle!

Ha valaki inkább az énekhangját próbálgatná, Rosonczy-Kovács Mihály páratlanul ötletes, „Felsütött a nap az égre” című **népzenei karaoke** DVD-jével megteheti.

Hétvégéken egyszerű hangszereket, zajkeltő eszközöket készíthetnek az érdeklődők, szakemberek irányításával.

A falakon kísérőképei a zenetanulás tradicionális és intézményi elsajátításának módjait idézik fel. Mesterek és tanítványok láthatók interakcióban: adatközlők és revival zenészek találkozása, együttmuzsikálása, vagy meghatározó zeneiskolai műhelyek, nagy tanáregyeniségek láthatók együtt növendékeikkel. Néhány család példáján a hagyományörzés többgenerációs családi történeteibe is betekinthetünk: A példák egyrészt néhány híres erdélyi muzsikus dinasztia családfája, másrészt a táncházmozgalomban meghatározó revival zenészcsaládok portréja.

A MEGVALÓSÍTÁS TECHNIKAI RÉSZLETEI, INSTALLÁCIÓK

Design, tipográfia, feliratok

A kiállítás designjának munkálataival Kaszta Dénest bízunk meg, akinek sokéves kipróbált együttműködése van a szervezőkkel, mondhatni egy vizuális nyelven gondolkodnak. Kaszta Dénes a NESZ, a Mesterségek Ünnepe, a Hagyományok Háza arculatát, plakátjait, szóróanyagait készíti. (Együtt dolgozott Fülemlé Ágnessel a washingtoni Smithsonian Folklife Festival Magyar Programjának arculatán, a Várkertbazárban rendezett 2015-ös és a 2017-ben a REFO500 alkalmából a BTM Gótikus termében rendezett kiállításon.)

A kiállításon megjelenő szövegek mindegyike kétnyelvű lesz: magyar és angol.

A kiállítóteret nem zsúfoljuk tele magyarázó feliratokkal. A kiállítás bejáratánál olvasható koncepción kívül csak indokolt esetben kerül egy-egy rövid magyarázat egy-egy terembe. Ezen kívül csak a tárgy megnevezése és az alkotó neve fog felkerülni a falakra. A tárgyak önmagukban, iskolás magyarázatok nélkül is megállják a helyüket, ezáltal is erősítjük a kiállításnak azt a gondolatát, hogy a látogató önmaga számára fedezze fel és értelmezze a tárgyakat, és engedje magához közel a tárgyak saját világát, esztétikumát.

A design és a feliratok anyagául egyaránt használunk molinót, falmatricát és habkartont.

Fotók

A kiállítás kiegészítő háttérül különböző hordozókon (molino, textil, üveg, habkarton) néprajzi fotókat is használunk majd. Az archív és néprajzi tárgyfotók egy része a Néprajzi Múzeum Fotótárának anyagából fog kikerülni. Ezen kívül amatőr és hivatásos fotósoktól, valamint néprajzi gyűjtőktől is használunk majd felvételeket. A fotók egyfajta távolabbi múlt idősíkját ütköztetik a tárgyak jelenidejűségével, utalnak olyan háttértartalmakra, amik gazdagítják az értelmezési tartományt.

Film

egy-egy termékben megjelenő audiovizuális háttéranyagok részét képezi a film. Mesterségekről, néprajzi tájakról, a kézműves mozgalom jelentős egyéniségeiről láthatóak majd rövidített dokumentum filmrészletek. A filmprogram összeállítására, technikai előkészítésére Tari Jánost kérjük fel. (Tari János dolgozott a washingtoni Smithsonian Folklife fesztiválon és a várkertbazári kiállításon.)

Belsőépítészet, Installációk

A kiállítás belsőépítészeti, installálási és világítási terveinek részletes kidolgozásához építészmérnök és színházi díszlet és kosztümtervező képzőművész segítségét is kikérjük.

Siklósi József Makovecz Imre tanítványa, 24 éven keresztül közvetlen kollégája, a népi építészeti hagyományok avatott értője. (Társépítésze volt a sevillai világkiállítás Makovecz tervezte magyar pavilonjának és főépítésze a washingtoni Smithsonian Folklife Festival magyar programjának.)

Keszei Borbála a fiatal nemzedék képviselője, aki mögött már komolyabb színházi munkák sora, valamint a Gombold újra pályázat egy díjnyertes pályázata is áll. Az ő más területről közelítő kreatív tudásuk, szemléletük segíteni fog a vizuális környezet egészének megálmodásában.

Az installációigényről egyelőre korai lenne beszélni, addig, amíg a rendelkezésre álló anyagi lehetőségeket nem ismerjük. Az installáció lehetőleg letisztult és elegáns legyen, hogy ne elvonja a figyelmet a tárgyakról, hanem kiemelje azokat. Mindamellert az is fontos, hogy az installáció ne innen-onnan összehordott „szedett-vedett legyen”. Tehát a kiállítási tér egészén következetesen és egységesen kell alkalmazni bizonyos megoldásokat (posztamensek, próbabák, vitrinek.)

A szín, egy egy kiemelt főmotívum és a fény segíteni fogja a termék sajátos hangulatának kialakítását a benne kiállított tárgyak karakterén túl is. A világítás beállításában szintén Tari János (filmes, operatőr, néprajzkutató) kollégánk segítségét fogjuk kérni.

V. KÍSÉRŐ PROGRAMOK

Zenei, táncos programok:

A hármas tagolódású közösségi tér hétvégéken még jobban megelevenedik, megmozdul. A zenei és kézműves programok mellé bekapcsolódik a tánc és a népszokások. A hétvégi események az évkör ünnepei szerint tagolódnak. (Szándékosan kerüljük a „kísérő rendezvény” kifejezést, hiszen közös víziónk szerint mindenki által átélhető, „tevékeny” kiállítással mutatjuk be az anyanyelvű kultúra egészét.)

A kiállítás tervezett időtartama (áprilistól augusztus végéig) három, a néphagyományban is mélyen gyökerező nagy ünnep köré csoportosul. Ezek pedig a Húsvét, a Pünkösöd és Keresztelő Szent János napja. Tervezett programjaink tehát három tematikus egységet képeznek. Mindhárom időszakot egy ismert, a népművészetben kiemelkedő személyiséggel szeretnénk a látogatók számára még vonzóbbá tenni. A tavaszi (Húsvét körüli időszak) „arca” Berecz András lehetne. A nyárelő szakaszát Navratil Andrea jeleníthetné meg. A nyárutó eseményeit Sebestyén Márta képviselhetné. A kiállítás anyagából összeállított rövid reklámfilmekben hangoznának el e személyiségek gondolatai, ajánlásai.

A három nagy tematikus egység 6-7 kisebb hétvégi időszakra bontható. Minden egyes hétvégének házigazdája kell legyen! Mégpedig olyan közösségek és családok, akik hiteles értékrendet közvetítenek. Segítségükkel minden hétvégén valódi közösségi

programokat szervezünk! Nincs előadóművész és hallgatóság, ellenben van együtt átélt zene, tánc, mese, játék. E hétfégi programok házigazdái tehát egyrészt művészdinasztiák (például a Berecz András, Zsurávfeszky Zoltán, Tímár Sándor, Csoóri Sándor, Juhász Zoltán, Szerényi Béla, Szabó Szilárd családja), másrészt példaértékű alkotóközösségek és intézmények (Óbudai Népzenei Iskola, Gödi Búzaszem Iskola, Keszthelyi Család Iskola, Nádudvari Kézműves Iskola, Kallós Alapítvány, Gyimesbükki iskola, Szennai Skanzen, A hétfégi rendezvények tematikájában az évkör ünnepei és szokásai (Szent György, Húsvét, májusfa állítás, Pünkösöd, Szent János nap, aratás, Nagyboldogasszony, Szent István) mellet az emberi élet fordulói (párvalasztás, katonaság, lakodalom) is megjelennek.

A kiállítás hétfégi programjai tehát szerves részét képezik a népművészetről, mint közösségi kifejezési módról alkotott elképzelésünknek.

Természetesen emellett „valódi” kísérő rendezvényeket is szükségesnek tartunk, elsősorban szakmai közönségnek.

Tervezett kézműves programok:

- Hagyomány és divat - élő zenés, néptánc koreográfiával összekötött divatbemutató (első bemutató: Magyar Népdal Napja Martonvásár 2017.)
- Készítsd el a magad tárgyát! Mesterség bemutatóval összekötött a résztvevőket aktívan bevonó kézművesség szövése, nemezelés, fazekasság, vessző, szalma, gyékényfonás, ékszerkészítés területén nyitott műhely jelleggel
- Ismerd meg a Népművészet ifjú és idős mestereit!
- Apáról fiúra – anyáról lányára – generációk bemutatkozása
- Kézműves iskolák napja
- Gyermekfoglalkozások:
pünkösödölő – komplex program,
múzeumpedagógiai programok

Konferencia javaslatok:

1. Élő-nép-művészet-kortárs népművészet II. Szervezők:Hagyományok Háza, MTA - Néprajzi Intézet, Néprajzi Múzeum, Szentendrei Szabadtéri Múzeum, Népművészeti Egyesületek Szövetsége) (fogalmi tisztázások, a továbblépés útjai

2.Népzene-Világzene Szervezők Hagyományok Háza-MTA Zenetudományi Intézet - Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Népzene Tanszék, Táncház Egyesület,

3.Egyetemi oktatás megszervezése a népi tárgyalkotásban. Szervezők:Hagyományok Háza,

MTA - Néprajzi Intézet, Néprajzi Múzeum, Szentendrei Szabadtéri Múzeum, Népművészeti Egyesületek Szövetsége) (fogalmi tisztázások, a továbblépés útjai

4.Ökogondolkodás és a kortárs népművészet, Szervezők:Hagyományok Háza, MTA - Néprajzi Intézet, Néprajzi Múzeum, Szentendrei Szabadtéri Múzeum, Népművészeti Egyesületek Szövetsége) (fogalmi tisztázások, a továbblépés útjai

5.Kortárs népművészeti szabadegyetem Szervezők:Hagyományok Háza, MTA - Néprajzi Intézet, Néprajzi Múzeum, Szentendrei Szabadtéri Múzeum, Népművészeti Egyesületek Szövetsége)

Javaslatok kamara kiállításokra:

„Velünk élő Népművészet Mesterei”

2-5 „Mester” anyagát állítanánk ki. Lehetőleg olyan anyagokat együtt, amelyek kiegészítik egymást. Pl.:hevesi szóttos- nádudvari fekete kerámia, úri hímzés- habán anyag, vászon szóttos-vászon fazék, stb.

Mesterek és tanítványok

Tárgyalkotó mesterek és tanítványaik kiállítása

Alkotók – tárgyak - folyamatok

Olyan alkotócsoportokat kérnénk fel, akik közösségi tevékenységükkel példaadóak

Pl.:nemezes csoportok, keszthelyi fafaragók, békéscsabai alkotók,

Szép – tökéletes - művészi

Tárgyak továbblétele tárgysorozatok tükrében: egy hagyományos tárgyból kiindulva mutatnánk be az alkotói folyamatokat a mai tárgyakig.

Pl.: festékes szóttos-iparművészeti remek-Gödöllő-decsi szóttos,- hevesi szóttos - mai szóttosok

Kalocsai (matyó) hímzések változása....

VI. KATALÓGUS

Kiállítási katalógus

Pályázatunkban megfogalmazott elképzeléseink szerint nagyszámú alkotó jelentős mennyiségű tárgya tudja reprezentálni az élő, kortárs, mindennapjainkban jelen lévő anyanyelvű kultúra kiemelkedő művészi színvonalát, alkotó folyamatait, tendenciáit.

Ezért úgy gondoljuk, hogy a kiállítási katalógus egy reprezentatív mintát kell képviseljen, amely elsősorban az alkotókra koncentrál. A 3-5.000 darabos kiállítási anyag körülbelül 4-500 alkotó munkáját mutatja be.

A katalógus legfontosabb szerepe, hogy népművészetünk jelen kori működését definiálja, a kiállítás koncepcióját ismertesse.

Azonban azt is szem előtt kell tartanunk, hogy a teljes kiállítási anyagról fotódokumentáció készül, amelyet érdemes és szükséges is teljes körűen közzé tenni.

Ezért a nyomtatott katalógus mellett feltétlenül szükségesnek tartjuk egy internetes felület kialakítását – összekapcsolva a közösségi térben elképzelt interaktív történésekkel -, amelyen keresztül a teljes kiállítási anyag elérhetővé válik.

A kiállítás reprezentatív tárgyait szükséges lenne QR kóddal is ellátni, hogy a látogató ott a helyszínen többletinformációkhoz jusson. Megismerhesse az adott alkotás készítőjét, az adott tárgy néprajzi vonatkozásait, készítésének módját.

A katalógusnak tükröznie kell az anyanyelvű kultúra egységességét: nyelvi közeg, zene, tánc, kézművesség egységét. Ennek megfelelően a katalógus képanyaga hangsúlyosan meg kell jelenítse a kiállított tárgyak körül tevékenykedő közösséget is.

Zárszó

Tisztelt Kuratórium!

A társulásban résztvevők – Beszprémy Katalin, G. Szabó Zoltán, Dr. Fülemile Ágnes, Pál Miklósné és Szerényi Béla – a legjobb tudásunk, a népművészet területén szerzett tapasztalataink, a szakterület alkotóinak és alkotó közösségeinek ismeretében készítettük el a Nemzeti Szalon 2018. évi népművészeti programjának koncepcióját.

Bízunk benne, hogy pályázatunkat elfogadják és lehetőséget biztosítanak a mögöttünk álló szervezetek bevonásával a kiállítás és a kísérő programok megvalósítására.

Beszprémy Katalin

G. Szabó Zoltán

Dr. Fülemile Ágnes

Pál Miklósné

Szerényi Béla

Budapest, 2017. szeptember 30.

MELLÉKLETEK:

1. KÖZREMŰKÖDŐ ALKOTÓK LISTÁJA.

sor sz.	Név	Műfaj
1	Aba P Ákos	Nemez készítő
2	Ádámné Noé Kornélia	Tojásfestő
3	Adorján Béla	Faműves
4	Ágoston Endréné	Tojásfestő
5	Albert Attila	Fazekas
6	Ament Éva	Régi ritka mesterségek
7	André Sándor:	Gyékényfonó
8	Andrejszki Katalin	Régi ritka mesterségek
9	Andrejszki Kati	Bőrműves
10	Angyal Zsuzsa	Mézeskalácsos
11	Antal Ágota	Viseletkészítő
12	Antal Csaba	Viseletkészítő
13	Ardai Ildikó	Szövő
14	Árvai Anikó	Nemez készítő
15	Bajsz Gábor	Fémműves
16	Bak Zoltán	Viseletkészítő
17	Bakó Ernő	Fémműves
18	Bakó Ernő	Fémműves
19	Bakó Ildikó	Tojásfestő
20	Balaskó Attila	Népi Játék készítő
21	Balatoniné Rózsa Edit	Tojásfestő
22	Balázs Csaba	Népi Játék készítő
23	Balázs Róbert	Népi Játék készítő
24	Báling Lászlóné	Tojásfestő
25	Bálint Tibor	Bulykavarró
26	Balog Mihály	Faműves
27	Balogh Ildikó	Tojásfestő

28	Bán György	Hangszerkészítő
29	Bangó Aliz,	Fazekas, Régi ritka
30	Bárány Mara:	Csuhésok
31	Baranyi Ádám	Viseletkészítő
32	Barát Sándor	Faműves
33	Bartos Béla	Szűcs
34	Bartos Mihály,	Fémműves
35	Bartos Mihály	Fémműves
36	Bélavári Zita	Viseletkészítő
37	Béndekek Tamás	Népi Játék készítő
38	Béndekek Tamás	Népi Játék készítő
39	Bene Ágostonné:	Veszőfonó
40	Bérczes Csilla	Népi ékszer készítő
41	Bércziné Szendrő Csilla	Tojáfestő
42	Bereczky Csaba	Faműves
43	Bereczné Lázár Nóra	Tojáfestő
44	Berszánné Román Erzsébet	Tojáfestő
45	Berta Domonkos	Fazekas
46	Berta Istán	Fazekas
47	Berta Sándorné	Csipkekészítő
48	Bertáné Lócsi Krisztina	Fazekas
49	Berzeviczy-Fehér Jánosné	Viseletkészítő
50	Bese Botond	Hangszerkészítő
51	Beszprémy Józsefné	Hímző
52	Beszprémy Katalin	Hímző
53	Bíró Bertold,	Régi ritka mesterségek
54	Bocsi Éva	babakészítő
55	Bódi Klára	Csipkekészítő
56	Bogárné Szőke Erika	Hímző
57	Bogdán Erzsébet	Hímző
58	Boka Gábor	Bőrműves
59	Boldizsár Zsuzsanna	Bőrműves
60	Borbényi M Éva	Gyékénfonó
61	Bordácsné Kishonti Erika	Szövő
62	Bordásné Budai Valéria	Viseletkészítő
63	Boros Ferenc	Régi ritka mesterségek
64	Bóczy Boglára	Nemez készítő
65	Bredák Judit	Népi ékszer készítő
66	Bújdosó Sándorné	Szövő
67	Bujtor Tibor	Faműves
68	Buka Csabáné	Csipkekészítő
69	Cz. Budai Katalin	Régi ritka mesterségek
70	Cz. Tóth Hajnalka	Hímző

71	Czeferekné Tenk Bernadett	Népi ékszer készítő
72	Czibor Imre	Fazekas
73	Czipó Tamás	Faműves
74	Csáki Ildikó	Szalmafonó
75	Csapó Angéla	Szövő
76	Csapó Frigyesné	Hímző
		Hangszerkészítő
77	Csibi Szabolcs	
78	Csík Tamás.	Fémműves
79	Csiki Tamás	Fémműves
80	Csíkné Bardón Réka	Tojáfestő
81	Csiszár Tibor	Fémműves
82	Csiszár Tibor	Fémműves
83	Csuti Tibor,	Fazekas
84	Dardón Réka	Tojáfestő
	Dávidné Gyarmati	
85	Zsuzsanna:	Szövő
86	Dávidné Szmelo Judit	Mézeskalácsos
87	Deák Zsófi	Népi ékszer készítő
88	Debreczeni János:	Szövő
89	Decsi-Kiss Marcsi	Népi ékszer készítő
90	Dékány Dóri munkái	Bőrműves
91	Dékény Katalin	Népi ékszer készítő
92	Dékény Szabó Ildikó	Szalmafonó
93	Dénesi Ildikó	Mézeskalácsos
94	Devecsei Gáborné:	Csipkekészítő
95	Dezsőné Borbély Emma	Szövő
96	Dibiné Vass Julia	Fazekas
97	Dívikné Sajtós szilia	Nemez készítő
98	Dobner Ferencné	Szövő
99	Dobos Kriszti:	Bőrműves
100	Domján Zsuzsanna	Hímző
101	Dr. Dulai Sándorné	Hímző
102	Dr. Illés Károlyné	Hímző
103	Dr. Papp Lászlóné	Szövő
104	dr.Oláh Andrásné	Csipkekészítő
105	Dr.Veszely Józsefné	Hímző
106	Dsupin Pál	Hangszerkészítő
107	Dugár János	Fazekas
108	Dulics Margit	Veszőfonó
109	Dunainé Pszota Mária:	Szövő
110	Élő Lajosné	Hímző
111	Erdélyi Istvánné	Hímző

112	Erdélyiné Horváth Gabriella	Szövő
113	Erdész Judit Mária	Viseletkészítő
114	Fábián Józsefné	Hímző
115	Falusiné Terjék Éva,	Fazekas
116	Farkas Anett	Viseletkészítő
117	Farkas Éva	Viseletkészítő
118	Farkas Gábor,	Fazekas
119	Farkas Gergely	Nemez készítő
120	Farkas Turi Enikő	Nemez készítő
	Farkasné Petrikowszky	
121	Marianna	Szövő
122	Fáyiné Tornóczky Judit:	Csipkekészítő
	Fazekas dinasztia (Lajos, István, Ferenc, ifj. István),	
123	Nádudvar,	Fazekas
124	Ferencz Zsolt	Régi ritka mesterségek
125	Fehér Anna	Népi ékszer készítő
126	Fehér Tibor	Fazekas
127	Fekete Ildikó	Tojásfestő
128	Fekete Magdi	Népi Játék készítő
129	Félegyházi Józsefné:	Csipkekészítő
130	Ferenczi Éva Mária	Tojásfestő
131	Fiser Józsefné	Hímző
132	Fodor Balázs	Bőrműves
133	Fodorné László Mária	Szövő
134	Forró István	Fazekas
135	Gaal János	Régi ritka mesterségek
136	Gál Attila	Bőrműves
137	Galánfi András	Faműves
138	Galánfiné Schmidt Teréz	Szövő
139	Gálvölgyi Anett	Viseletkészítő
140	Gáts Toibor	Hangszerkészítő
141	Gémesné Deák Júlia	Népi Játék készítő
142	Gera Klára	Népi Játék készítő
143	Gerencsér Zoltán	Régi ritka mesterségek
144	Gombos Beatrix	Tojásfestő
145	Gosztonyi Zoltán	Faműves
146	Gregor Balázs	Szalmafónó
147	Gueth Lajos	Faműves
148	Gulyás Antalné	Szövő
149	Gulyás Béla	Régi ritka mesterségek
150	Gulyás Imréné:	Szövő
151	Gulyás Magdolna	Hímző
152	Gyenes Tamás	Faműves

153 Gyífkó Gyula	Bőrműves
154 Gyöngy Enikő	Népi ékszer készítő
155 Gyönyörűné Erdei Judit	Viseletkészítő
156 Hácskó Imréné	Szövő
157 Hadikfalvi Andrea	Fazekas
158 Hajda Zsigmond	Faműves
159 Hajdú Tamás	Régi ritka mesterségek
160 Harasztovics Róbert	Mézeskalácsos
161 Haris Mária	Szövő
162 Hegedűs Anna	Viseletkészítő
163 Hegyaljai Tünde	Nemez készítő
164 Hegyi Ferenc	Fazekas
165 Hellenbach Gabriella	Népi Játék készítő
166 Hendzsel Ilona	Viseletkészítő
167 Hevesi Házipari Szövetkezet	Szövő
168 Hodnik Boglárka	Tojásfestő
169 Horáth Mihály	Féműves
170 Horgos Zsolt	Régi ritka mesterségek
171 Hornyákné Sila Katalin	Fazekas
172 Horváth Antónia	Népi Játék készítő
173 Horváth Béla	Faműves
174 Horváth Éva	Nemez készítő
175 Horváth Kata:n	Vesző fonó
176 Horváth Tibor	Bőrműves
177 Horváth Zoltán	Hangszerkészítő
178 Hrivnák Károlyné	Népi ékszer készítő
179 Hrivnák Tünde	Viseletkészítő
180 Hugyecz László	Régi ritka mesterségek
181 Hutkai László	Bőrműves
182 ifj. Vajda László	Féműves
183 ifj. Albert Attila,	Fazekas
184 ifj. Vidák István	Nemez készítő
185 Illés Vanda	Hímző
186 Illyés Vészti Mihály	Fazekas
187 István Anikó	Népi ékszer készítő
188 Istvánfi Balázs	Hangszerkészítő
189 Jakab Béla	Faműves
190 Jankovics Tamás	Faműves
191 Jenei Anikó	Hímző
192 Józsa Szaka Katalin	Nemez készítő
193 Juhász Réka	Viseletkészítő
194 Kabai Erzsé	Fazekas
195 Kádár Manni	Mézeskalácsos
196 Kajla Ferenc	Régi ritka mesterségek

197	Káldi Károly,	Fazekas
198	Kamocsay Judit	Szövő
199	Kanalas János	Régi ritka mesterségek
200	Kardos Mari	Fazekas
201	Kárpáti Erika	Mézeskalácsos
202	Kasza Miklós	Faműves
203	Katonáné Kalmár Terézia	Mézeskalácsos
204	Katricis Kriszta	Viseletkészítő
205	Kékedi László	Faműves
206	Kerti Eszter	Népi ékszer készítő
207	Keszei Borbála	Viseletkészítő
208	Kevi Farkas Zsolt	Népi ékszer készítő
209	Kincses Ágnes	Hímző
210	Király Márta	Hímző
211	Kiss Árpádné	Viseletkészítő
212	Kiss Attila	Bőrműves
213	Kiss Gabriella	Népi ékszer készítő
214	Kiss István	Faműves
215	Kiss József	Gyékényfonó
216	Kiss Katalin Laura	Népi ékszer készítő
217	Kissné Terhes Mária	Gyékényfonó
218	Kiss Sándor	Fémműves
219	Kissné Sponga Zsuzsa	Hímző
220	Kiszely Orsolya	Hímző
221	Klencner Erzsébet:	Csuhésok
222	K Nagy Zsolt	Fazekas
223	Kocsiné Tünik Tünde	Csipkekészítő
224	Kocsis Ferenc,	Fémműves
225	Kocsorné Imréné	Vesző fonó
226	Kocsy Márton	Fémműves
227	Kolhoffer Péter	Szalmafonó
228	Kolozsvári Dokó Rebeka	Mézeskalácsos
229	Kolumbán Zsuzsa	babakészítő
230	Komjáthi Ágnes	Szövő
231	Kondora Zoltán	Fémműves
232	Konyári Sándor,	Fémműves
233	Kormányos Lászlóné	Viseletkészítő
234	Kormos Anna	Viseletkészítő
235	Korniss Péter	Régi ritka mesterségek
236	Kósa Klára,	Fazekas
237	Koscsó Istvánné	Hímző
238	Koszorús Anikó	Hímző
239	Kosztá Zoltán	Fémműves

240	Kovács Alajos	Faműves
241	Kovács Anna	Népi ékszer készítő
242	Kovács Attila	Bőrműves
243	Kovács Ernő	Mézeskalácsos
244	Kovács Irén	Hímző
245	Kovács Jánosné:	Csipkekészítő
246	Kovács László,	Fazekas
247	Kovács Miklós	Régi ritka mesterségek
248	Kovács Szabolcs	Faműves
249	Kovács Tibor:	Csipkekészítő
250	Kovács Túri Emese	Nemez készítő
251	Kovács Zoltán	Vesző fonó
252	Kovács Zoltán	Faműves
253	Kovács Zoltánné	Csipkekészítő
254	Kovács Zoltánné	Tojásfestő
255	Kovács Zsolt,	Régi ritka mesterségek
256	Kozák József	Hangszerkészítő
257	Kozma Zoltán	Mézeskalácsos
258	Kőszegi Edit	Fazekas
259	Kristóf Márta	Mézeskalácsos
260	Kubisz Eszter	Viseletkészítő
261	Kudlákné Balázs Noémi	Hímző
262	Kun Éva	Fazekas
263	Kurdi Gábor	Hangszerkészítő
264	Kurtics Attila	Bőrműves
265	Lakatos Istvánné:	Szövő
266	Lakatos Lilla	Szövő
267	Landgráf Kati,	Szövő
268	Lázár Éva	Gyékényfonó
269	Lebicsán Atilla	Bőrműves
270	Legeza Márta:	Vesző fonó
271	Lencsési Csipkeverő Klub:	Csipkekészítő
272	Les Gábor,	Fazekas
273	Lieber Gábor	Régi ritka mesterségek
274	Lieszkovszky Tiborné	Népi ékszer készítő
275	Lócziné Gödény Judit	Mézeskalácsos
276	Lovas Kata	Viseletkészítő
277	Lovászné Juhász Rita	Viseletkészítő
278	Lőrincz Etel	Szövő
279	Lőrincz Vilma	Szövő
280	Lőrincz Aladárné	Szövő
281	Lukács Imre	Csuhéfonó
282	Lukoviszky Ilona	bőrműves

283	Luktorné Holló Éva	Szövő
284	Maczúr József	Faműves
285	Madarász Melinda	Viseletkészítő
286	Magyar László	Faműves
287	Magyar Zita	Fazekas
288	Majorosné Szabó Ildikó	Tojásfestő
289	Marczin Istvánné	Viseletkészítő
290	Markó Krisztina.	Népi Játék készítő
291	Martineczné Kiss Márta	Fazekas
292	Marton Jánosné	Hímző
293	Marton László	Népi ékszer készítő
294	Mesterházi Tamás	Fémműves
295	Mezi Ottó	Fazekas
296	Mihalkó Gyula	Nemez készítő
297	Mihály Eszter Milner Angéla	Nemez készítő
298	Minorits Jánosné	Mézeskalácsos
299	Miovácz Márton	Viseletkészítő
300	Molnár Anett	Népi ékszer készítő
301	Molnár Éva,	Régi ritka mesterségek
302	Molnár Imre	bőrműves
303	Molnár Péter	Fémműves
304	Molnár Tiborné	Hímző
305	Molnárné Riskó Erzsébet	babakészítő
306	Mondrucz Anett	Viseletkészítő
307	Mónus Béla	Faműves
308	Mosonyi Éva	Tojásfestő
309	Munkesi Gábor	Szövő
310	Nagy Béla	Bőrműves,Faműves
311	Nagy Csaba	Tojásfestő
312	Nagy Gyöngyi	Népi ékszer készítő
313	Nagy Kristóf	Faműves
314	Nagy Mari	Nemez, játék, viselet
315	Nagy Móni	Viseletkészítő
316	Nagy Sándor	Faműves
317	Nagy Vincéné:	Csipkekészítő
318	Nagyné Kovács Katalin	Hímző
319	Nagyné Török Zsóka	Fazekas
320	Néder Norbert	Népi Játék készítő
321	Négyes Tímea:	Csuhésok
322	Németh Pálné	Hímző
323	Némethné Balog Ildikó	Mézeskalácsos
324	Nepp Dénes	Bőrműves

325	Nesó Sándor	Faműves
326	Neszádeliné Kállai Mária:	Csipkekészítő
327	Noé Kornélia	Mézeskalácsos
328	Novák László	Fémműves
329	Nyikus Anna	Szövő
330	Orbán Géza	Bőrműves
331	Orbán Istvánné	Hímző
332	Országgh László	Hímző
333	Pados Zoltán:	Vesző fonó
334	Pál Ágoston	Fazekas
335	Pálfi Anita Katalin	Viseletkészítő
336	Pálfi János	Népi Játék készítő
337	Páll Etelka	Szövő
338	Pálné Osvald Éva	Népi ékszer készítő
339	Papp Vilmos	Fazekas
340	Paranai Józsefné	Hímző
341	Paray Gyöngyi	babakészítő
342	Paróczainé Simay Ildikó	Szövő
343	Parragi Ágnes	Hímző
344	Pásztor Endre	Hangszerkészítő
345	Pataki Miklósné	Hímző
346	Pencz József,	Régi ritka mesterségek
347	Péter Szidónia	Népi ékszer készítő
348	Pető Anna	Mézeskalácsos
349	Petrás Mária	Fazekas
350	Pillerné Marton Emőke	Tojásfestő
351	Pintér Piroska	Szövő
352	Pipicz Annamária	Mézeskalácsos
353	Pirisáné Nagy Katalin Báta:	Viseletkészítő
354	Porkoláb Ferenc	Hímző
355	Pozvai Andrea	Bőrműves
356	Probstner János	Fazekas
357	Rácz Erika	Népi ékszer készítő
358	Radácsi Piroska	Hímző
359	Radetzkyne Jánosné	Régi ritka mesterségek
360	Radics László	Mézeskalácsos
361	Rákóczi Virág	Nemez -bőr
362	Regős Pálné Lídia:	Csipkekészítő
363	Repkáné Jakab Ildikó	Viseletkészítő
364	Révész Márta:	Csipkekészítő
365	Rübeert Vanda	Nemez készítő
366	Románné Hadrik Veronika:	Csipkekészítő
367	Rózsa Györgyné	Tojásfestő
368	Sáfár Benedek	Bőrműves

369	Sajgóné Mónika	Népi ékszer készítő
370	Sándor Attila	Faműves
371	Sárdi János	Régi ritka mesterségek
372	Sáricz Gyuláné	Faműves
373	Sárkány Zsuzsa	Mézeskalácsos
374	Sárospatakiné Fazekas Judit	Viseletkészítő
375	Sasvári János	Faműves
376	Schneider Péterné	Régi ritka mesterségek
377	Sebők Valéria	Hímző
378	Serestyén Istvánné	Koszorúkészítő
379	Sevella Zsuzsa	Népi Játék készítő
380	Simics Veronika	Hímző
381	Simkó Fanni	Bőrműves
382	Simon Kata	Tojásfestő
383	Siomogyi Ferenc	Régi ritka mesterségek
384	Skáfár József	Faműves
385	Stumpf Imre	Viseletkészítő
386	Sukta Bertalanné	Hímző
387	Sulyokné Furján Andrea	Tojásfestő
388	Sütő Brigitta	Hímző
389	Sütő Levente	Régi ritka mesterségek
390	Szabó Antal	Hangszerkészítő
391	Szabó Erzszi	Nemez készítő
392	Szabó Éva	Tojásfestő
393	Szabó László	Faműves
394	Szaka Kata	Nemez készítő
395	Szakács Aliz	Bőrműves
396	Szakács Márton	Bőrműves
397	Szakonyi István	Fémműves
398	Szalay Zsuzsa	Viseletkészítő
399	Szaniszló Judit	Nemez készítő
400	Szanizló Ágnes	Mézeskalácsos
401	Szántó Szabolcs	Fémműves
402	Székely Erzsébet	Hímző
403	Székely Éva	Vesző fonó
404	Székelyné Maucha Katalin	Népi ékszer készítő
405	Szelesné Kása Ilona	Tojásfestő
406	Széll János	Faműves
407	Szénási János	Fazekas
408	Szenczi Jánosné	Szövő
409	Szente Krisztina	Fazekas
410	Szerényi Béla	Hangszerkészítő

411	Szilágyi Sándorné	Hímző
412	Szilasi Horváth Tamás	Fémműves
413	Szitner Andrea	Szövő
414	Szombathy Gábor,	Fémműves
415	Szombathy Márta	Viseletkészítő
416	Szontaghné Demeter Ágnes	Népi ékszer készítő
417	Sztankóné Németh Anna	Hímző
418	Sztankovics Örs,	Fémműves
419	Szuper Miklósne	Hímző
420	Szűcs Imre,	Fazekas
421	Tajti Erzsébet	Viseletkészítő
422	Takács Béla	Mézeskalácsos
423	Takács István	Fémműves
424	Takács Zoltán	Fémműves
425	Takács Zsuzsanna	Viseletkészítő
426	Tamus Antal	Bőrműves
427	Tápéi gyékényesek:	Gyékényfonó
428	Tarsoly Andorné	Hímző
429	Terdik Angéla	Fazekas
430	Terényi Gyöngy	Bőrműves
431	Termus Antal	Bőrműves
432	Torba Ildikó,	Viseletkészítő
433	Túrós Istvánné	Viseletkészítő
434	Tószegi Judit	Mézeskalácsos
435	Tóth Károlyné	Csipkekészítő
436	Tóth Aranka	Hímző
437	Tóth Árpád	Faműves
438	Tóth Árpád	Fémműves
439	Tóth Béláné	Viseletkészítő
440	Tóth Ildikó,	Régi ritka mesterségek
441	Tóth József	Hangszerkészítő
442	Tóth Lóránt	Népi Játék készítő
443	Tóthné Kiss Szilvi	Csipkekészítő
444	Török Emőke	Népi Játék készítő
445	Török Eta	Hímző
446	Török László	Faműves
447	Troll Istvánné	Csipkekészítő
448	Túrós Éva:	Csipkekészítő
449	Tüskés Tünde	Szalmafónó
450	Uhltyár Mátyásné	Tojásfestő
451	Vajda László	Fémműves
452	Varga Csaba	Faműves

453	Varga Gézáne	Gyékényfonó
454	Varga Mária	Hímző
455	Varga-Orvos Valéria	Mézeskalácsos
456	Vargyasi Melinda	Hímző
457	Vass Krisztián	Fémműves
458	Végh Andor	Hangszerkészítő
459	Véghné Lőrincz Ágnes	Hímző, csipke
460	Verebélyi Balázs	Hímző
461	Verebes Ildikó	Népi ékszerkészítő
462	Vermes Lajosné	Hímző
463	Verseghy Ferenc	Fazekas
464	Veszti Mihály	Fazekas
465	Vetró Mihály	Nemez készítő
466	Vidák Anna	Nemez, Viseletkészítő
467	Vidák István	Nemez készítő
468	Vincze László	Régi ritka mesterségek
469	Vincze Mátyás	Régi ritka mesterségek
470	Virágvölgyi Márti	Szövő
471	Winkler Aranka	Hímző
472	Zeleiné Pap Bernadett	Hímző
473	Zuberecz Vera	Hímző
474	Zsákai István Zsigmondné Piukovics	Fémműves
475	Zsuzsa,	Szövő
476	Zsigond Dóra	Viseletkészítő
477	Zsuponyóne Ujvári Márai	Tojásfestő

2. Kurátorok önéletrajza:

SZEMÉLYI ADATOK

Beszprémy Alojzia Katalin

📍 Magyarország, Budapest, 1113. Tarcali u. 24.

☎️ 📞 06 20 3619227

✉️ beszpremy.katalin@hagyomanyokhaza.hu
beszpremy@gmail.com

Neme nő | Születési dátum 06.08.1955 | Állampolgárság magyar

1992-

Hagyományok Háza Népművészeti Módszertani Műhely vezető

Magyar Művelődési Intézet, ill. jogutódja a Hagyományok Háza 1011 Budapest, Corvin tér 8. www.hagyomanyokhaza.hu

- Oktatás, rendezvényszervezés, zsűrizés, pályázatok, kiállítások, továbbképzések szervezése, szakmai módszertani segítség nyújtás, oktatási, módszertani szakanyagok készítése, Vidékfejlesztési stratégia részeként a Használható hagyomány – a népi kézművesség stratégiája projektmenedzser, vizsgáló – OKJ Népi kézműves, Népi játék és kismesterségek oktatója SZVK, kerettanterv, vizsgakérdések kidolgozója, szakértő,

Tevékenység típusa vagy ágazat kulturális, oktatási
regionális tervező

1979-1992

Városépítési Tudományos és Tervezőintézet, Budapest, I. Krisztina krt. 99.

- regionális tervezés, demográfia, foglalkoztatottság, szociális infrastruktúra – elmaradott térségek felzárkóztatása, középfokú, megyei tervek készítése

Tevékenység típusa vagy ágazat tudományos, közgazdasági
szakelőadó

Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ, Szombathely

1978-79.

- szociológiai felmérések készítése, népművészeti alkotó körök szervezése

Tevékenység típusa vagy ágazat kulturális,

SZAKMAI TAPASZTALAT

TANULMÁNYOK

1999-2000 Kulturális menedzser

ELTE

1974-1978) Okleveles közgazda

Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Budapest

▪ szociológia, gazdaságszociológia, szociálpszichológia, gazdaságtan, statisztika

Népi díszítőművészeti szakkörvezető 1974.

Egyéb készségek

Hímzés, szövés, népi kézműves tevékenységek.

Alapító tagja voltam a Fiatalok Népművészeti Stúdiójának, részt vettem a tokaji, majd a veleimi alkotó táborokban. A TÉKA együttes táncművészeti háziasszonyként megálmodója és szervezője voltam az első táncművészeti táboroknak 1983-ban, mely mintául szolgált az azóta gombamód megszorodott, Kárpát – medencében elterjedt táncos – kézműves táboroknak. Alapítványunk – Élő Hagyomány Alapítvány - keretében az elmúlt 11 évben ebben a szellemben szervezünk nagy sikerrel jelenleg is családos néptáncos – kézműves táborokat. Elindítója voltam a Hagyományok Háza kézműves képzéseinek, mely napjainkra az ország egyik legnagyobb kézműves felnőttképző intézménye lett. 2004-től a Hagyományok Házához került a Népi iparművészeti zsűrizés, melyet kollégáimmal együtt megújítottunk. Ekkor vette át intézményünk a Népi Iparművészeti Múzeumot, melynek felújított Fő u. 6. épületében havonta két kiállítást rendezünk kortárs népművészek, közösségek, iskolák bemutatkozásával. Nagy álmom vált valóra a Nyitott Műhely létrehozatalával, ahol rendszeres kézműves foglalkozások valósulnak meg, de mesterek folyamatosan dolgoznak ott, hogy az érdeklődő közönség is láthassa a kézművesség fortélyait, egy-egy tárgy készítésének folyamatát. Az itt tevékenykedő alkotók közös projekteibe is belefognak, ilyen volt a martonvásári Magyar Népdal Napja programon belüli divatbemutató szereplő „kis fekete” projekt, ahol közel 10 alkotó közös kollekcióját láthatta a közönség.

A vidékfejlesztési stratégia folyamánként vezetéssel elindult a „Barkó projekt” melynek célja az volt, hogy kísérletet tegyünk arra, hogy egy elmaradott, hátrányos helyzetű térségben a hagyományok segítségével milyen térségfejlesztési lehetőségek vannak? Ez a projekt várhatóan az ország más térségeiben, más-más mesterségek által remélhetően kiszélesedik.

Publikációk
Prezentációk
Kutatások/projektek
Konferenciák
Képzések
Díjak és kitüntetések
Tagságok
Referenciák

publikációk:

szerkesztőként végzett munkák:

- a Planétás kiadó Jelenlévő múlt sorozat kézműves kötetei,
- Hagyományok Háza Hagyomány – mesterség sorozat: Népi játszóház, Nyugat – dunántúli hímzésminták, Hímzés mintagyűjtemény kötetek
- Játék tér – játék tár, Börművesség, Fonás – kötés pödrés az OKJ népi játszóház vezetői valamint népi börműves, és gyékény, szalma, csuhé tárgykészítő szakmák oktatási segédanyaga CD, DVD

tankönyvek: Laczkó Zsuzsával : A népi kézműves vállalkozás és a marketing alapjai

Lőrincz Etel társszerzővel: Vándorlegénységtől a Népművészet Mestere címig

Kiadó: Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal.

2013-ban **projektgazdája** voltam a **Mesterségem címere, a népi kézművesség stratégiája** c. projektnek, mely a NAKVI megbízásából készült.

Szakértés: OKJ Népi kézműves szakképesítés – SZVK, kerettanterv, vizsgakérdések készítő, koordinátor, tananyagfejlesztés - folyamatos

2015-ben : **Megújulás Operatív Program**
Hagyományörzés az országosan kiemelt térségekben
(TÁMOP-3.2.15-15) **szakmai projektfelelős**

Népművészet Ifjú Mestere 1974.

Király Zsiga díj 2004.

a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje 2010.

Magyar Vidékért Díj 2013.

▪

Curriculum Vitae

Dr. Fülemlé Ágnes

Tel.: 20-554-9922,

fulemle@gmail.com

Tanulmányok:

1985 ELTE, Budapest	Néprajz	M.A.
1985 ELTE, Budapest	Művészettörténet	M.A.
1986 ELTE, Budapest	Történelem	M.A.
1997 University of London, Courtauld Institute of Art	History of Dress	M.Phil.
1997 ELTE, Budapest	Néprajz	Ph.D.

Főállású munkaviszony:

MTA BTK Néprajztudományi Intézet (1985. szept. 1-től folyamatosan)
tudományos főmunkatárs, osztályvezető, Történeti Néprajzi Osztály,

Balassi Intézet New York-i Magyar Kulturális Központ
igazgató, (2011. szept. 1. – 2014. január 31.)

Hazai és külföldi egyetemi oktatói tevékenység:

1990 – 2006 egyetemi oktató, Education Abroad Program of University of California and
Wisconsin Madison at ELTE, Budapest

1991-től folyamatosan egyetemi oktató CIEE (Council on International Educational Exchange)
Program és International Study Program at Corvinus University of Economics, Budapest

1999 Jan-June: Visiting Professor, Hungarian Institute of Rutgers University, New Jersey
(Fulbright Scholar Grant)

2006 - 2009 Visiting György Ránki Chair of Hungarian Studies, Department of Central Eurasian
Studies at Indiana University, Bloomington IN

Az általam Bloomingtonban szervezett György Ránki Hungarian Chair Symposiumok tematikája:
<http://www.indiana.edu/~ceus/events/>

- *Strategies of Identity Construction: Ethnic Politics, Minorities, and European Integration in Transylvania*, April 14-15, 2007

- *Folk Music Revival and the Dance-House Movement in Hungary* April 4-6, 2008

- *Landscape, Environment and Society: Environmental Issues in Hungary Past and Present*, April 4-5, 2009

A Bloomingtonban tanított kurzusaim témái (Hungarian Studies Program of CEUS of Indiana University, Bloomington):

-Ethnicity, Society and Culture in Hungary Part I: From the Beginnings to the End of the 17th Century

-Ethnicity, Society and Culture in Hungary Part II: 18th – 20th centuries

-Rural Society and Folk Culture in Hungary

-Transylvania - A Central European Region from Historical and Anthropological Perspectives

-Visualizing Ethnicity and Nationhood in European Art

- Hungarian Art in European Context – Art, Society and Everyday I: From the Beginnings to the End of the 17th Century

-Hungarian Art in European Context – Art, Society and Everyday life in Hungary II: 18th – 20th Centuries

-Village life, Folk Art, Music and Dance Traditions in Hungary

-Medieval Hungary at the Crossroads of East and West

-The Empire and the Nation - The Habsburgs and Hungary (1526-1920)

- Socialism in Hungary – State, Society and Everyday Life 1945-1990

- European and Hungarian Folk Dance

Kurátori munkák:

2013 A washingtoni Smithsonian Folklife Festival Hungarian Heritage –Roots to revival

c. programjának magyar kurátora

2015 „Örökség és Újítás – Kortárs Magyar Kézműves Remekek” Várkert Bazár (kiállítás

a NESZ mestereinek anyagából)

2016 “The Esthetics of Contemporary Hungarian Handicrafts”, Peking, Soong Ching

Ling Palota (kiállítás a NESZ mestereinek anyagából)

2017 „A Reformáció történelmi és kulturális öröksége az élő népművészetben” BTM,

Gótikus terem (kiállítás a NESZ és a Reformáció Emlékbizottság által kiírt pályázat anyagából)

Ösztöndíjak:

1992 aug. – 1993 jan.: *Fulbright Scholar Grant* - Anthropology Department, University of California, Berkeley

1993 febr. – 1993 júl.: *Fulbright Scholar Grant* - Costume Institute, The Metropolitan Museum of Art, New York

1994 jan. – márc.: *Soros Grant* - Spring Semester at the M.A History of Dress Course
Courtauld Institute of Art, University of London

1995 jún. – júl.: *Young Scholar Grant of OTKA and World Bank* - History of Dress Department,
Courtauld Institute of Art, University of London

1999 jan. – jún.: *Fulbright Scholar Grant*, Visiting Professor, Hungarian Institute of Rutgers
University, New Jersey

2003-2006 MTA *Bolyai János Kutatói Ösztöndíj*

Díjak, kitüntetések:

2014 *Magyar Érdemrend tisztikeresztje* (a 2013. évi washingtoni Smithsonian Folklife magyar programjának kurátori munkájáért)

2013 *Award of the Hungarian American Coalition*, Washington (a 2013. évi washingtoni
Smithsonian Folklife magyar programjának kurátori munkájáért)

1997 *Honorary Membership*, Finnish Ethnographic Society

1994 *Jankó János Díj* Magyar Néprajzi Társaság

1991 MTA *Akadémiai Ifjúsági Díj*

Néprajzi tereptapasztalat: 30 magyarországi és mintegy 100 erdélyi településen (elsősorban Kalotaszegen és tágabb környezetében) végeztem terepmunkát

Fülemile Ágnes - Válogatott publikációk

- **Avantgarde szűrnotívumok – Magyar inspiráció, amerikai modernizmus.** In: F. Dózsa Katalin, Szatmári Judit Anna, Vér Eszter Virág (szerk.): *Divat, egyén, társadalom: A divattörténeti tudományos konferencia tanulmánykötete.* Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2016. pp. 205-247.
- **Az „odaliszk” - egy orientalizáló képzőművészeti téma jelentésének és recepciójának változásai.** *Ethno-lore, MTA Néprajzi Kutatóintézetének Évkönyve* 32: pp. 69-144. (2015)
- **Magyar Örökség Washingtonban – A 2013. évi Smithsonian Folklife Festival magyar programja - Hungarian Heritage: Roots to Revival The Hungarian Program of the 2013 Smithsonian Folklife Festival, Washington, D.C.** Budapest: Balassi Intézet – MTA BTK 2014. 208 p.
- **Hagyományörzés az öltözködésben – énképek, nosztalgiák, öltözeti gesztusjelek.** In: Diószegi László, Juhász Katalin (szerk.): *Hagyomány, örökség, közkultúra: a magyar népművészet helye és jövője a Kárpát-medencében.* Budapest: Teleki László Alapítvány, 2011. pp. 183-197.
- **"A magyarok jelleme, szokásai és kiváltságai" - Egy Magyarország allegória a 18. század elejéről.** In: Bali János, Bati Anikó, Kiss Réka (szerk.) *Inde Aurum - Inde Vinum - Inde Salutem. Paládi-Kovács Attila 70. születésnapjára.* 699 p. Budapest: MTA Néprajzi Kutatóintézet; ELTE BTK Tárgyi Néprajzi Tanszéke, 2010. pp. 59-76.
- **Hungary: Ethnic Dress.** In: Joanne B. Eicher, Djurdja Bartlett (szerk.): *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion.* (9th vol.) *East Europe, Russia and the Caucasus.* Oxford: Berg Publishers, 2010. pp. 169-176.
- **Dress and Image: Visualizing Ethnicity in European Popular Graphics. Some Remarks on the Antecedents of Ethnic Caricature.** In: Demski Dagnoslaw, Baraniecka Olszewska, Kamila (szerk.): *Images of the Other in Ethnic Caricatures of Central and Eastern Europe.* Warsaw: Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, 2010. pp. 28-61.
- **Cultural alternatives, youth and grassroots resistance in socialist Hungary - The folk dance and music revival.** *Hungarian Studies* 22:(1-2) pp. 43-62. (2008).
- **Imaginárius etnográfia - a "monstrum hominis" ábrázolásának narratív és képi hagyatéka és a világ korai felfedezése.** In: Szemerényi Á (szerk.): *Folklór és vizuális kultúra.* (Folklór a magyar művelődéstörténetben; 2.) Budapest: MTA Néprajzi Kutatóintézet, 2007. pp. 87-119.
- **A kasmír sál a 19. századi európai divatban.** In: Gazda Klára, Tötszegi Tekla (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve* 14 : Tanulmányok Szentimrei Judit 85. születésnapjára. Kolozsvár: Kriza János Néprajzi Társaság, 2006. pp. 43-61.
- **Gondolatok az orientalizmusról Marastoni Jakab Görög nő című képe kapcsán** *Művészettörténeti Értesítő* 54:(1-2) pp. 109-124. (2005)
- Balogh Balázs, Fülemile Ágnes: *Társadalom, tájszerkezet, identitás Kalotaszegen. Fejezetek a regionális csoportképzés történeti folyamatairól.* (Néprajzi Tanulmányok) Budapest: Akadémiai Kiadó, 2004. 274 p.
- **Magyarvista. A tánc és emléke Vistán.** In: Felföldi Zoltán L, Karácsony Z (szerk.): *Martin György: Mátyás István "Mundruc". Egy kalotaszegi táncos egyéniségvizsgálata* (Jelenlévő múlt). Budapest: Planétás; Mezőgazda; MTA Zenetudományi Intézet, 2004. pp. 49-59.

- **Creation of national Image: Trends of Court Dress in East Central Europe in the 19th Century.** In: Kodolányi (ifj.) J (szerk.): *Ethnic Communities, Ethnic Studies - Ethnic Costumes Today..* Budapest: Hungarian Ethnographical Society, 1999. pp. 169-180.
- **Királyok nemzeti viseletben. (Példák a nemzeti elemek megjelenésére a 19. századi európai udvari öltözködésben)** In: Paládi-Kovács Attila (szerk.) *Népi Kultúra - Népi Társadalom 19.:* Társadalomnéprajzi tanulmányok. 235 p. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1998. pp. 91-111.
- **A skót nemzeti viselet és Skócia turisztikai képe.** In: Fejős Zoltán (szerk.): *A turizmus mint kulturális rendszer.* Budapest: Néprajzi Múzeum, 1998. pp. 57-74.
- **"Old Budapest masquerade" -Magyar bál Londonban 1936-ban.** In: Kuti Klára (szerk.): *Morzsák: Tanulmányok Kisbán Eszter tiszteletére.* Budapest: MTA Néprajzi Kutatóintézet, 1997. pp. 233-238.
- **Magyar vonatkozású viseletábrázolások a 18. századi sokszorosított grafikában.** In: Paládi-Kovács A (szerk.) *Népi Kultúra - Népi Társadalom 17.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 1995. pp. 139-165.
- **Populáris grafika Magyarországon a 19. század második felében: emléklapok és emblematikájuk.** In: Kisbán E, Égető M, Tomisa I (szerk.): *Parasztkultúra, populáris kultúra és a központi irányítás.* Budapest: MTA Néprajzi Kutatóintézet, 1994. pp. 218-231.
- **Minden erdélyi nemzetnek igaz és hű öltézéke. Kritikai megjegyzések az Európa Kiadó Régi erdélyi viseletek című kötetéhez.** *BUKSZ 4:(nyár)* pp. 184-190. (1992)
- **Megfigyelések a paraszti női viselet változásához Magyarországon Az I. világháborútól napjainkig.** *Ethnographia 102:* pp. 50-78. (1991)
- **Batyuzó matyó asszonyok. Adatok a mezőkövesdi folklorizmus történetéhez.** In: Halász Péter (szerk.): *A Duna menti népek hagyományos műveltsége. Tanulmányok Andrásfalvy Bertalan tiszteletére.* Budapest: Magyar Néprajzi Társaság, 1991. pp. 375-382.
- Fülemile Ágnes - Stefány Judit : *A kazári női viselet változása a XIX- XX. században.*(Dissertationes Ethnographicae; 7..) Budapest: ELTE BTK 1989. 196 p.
- **Viseletábrázolások a 16-17.századi grafikában.** *Ars Hungarica 2:* pp. 116-132. (1989)

Név: Pál Miklósné

Születési hely, időpont: Verpelét, 1950. december 26.

Lakcím: 5600 Békéscsaba, Magyar u. 20.

Családi állapota: férjezett

Iskolai végzettségre vonatkozó adatok:

- 1965. Általános Iskola, Verpelét
- 1969. Alpári Gyula Közgazdasági Szakközépiskola, Eger
- 1973. Debreceni Tanítóképző Intézet, Debrecen – népművelő, könyvtáros
- 1977. Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsésztudományi Kar – közművelődési és népművelési előadó
- 1997 - től, különböző tanúsítványok, pl. népi játszóház vezetői, Európai Unió ismeretek, szervezetfejlesztés, minőségbiztosítás, stb.

1969-2007-ig a Békés Megyei Művelődési Központ, Kézműves Szakiskola és Alapfokú Művészeti Iskolában dolgoztam. Beosztásaim, munkatárs, osztályvezető, igazgatóhelyettes. 2007-től nyugdíjas, óraadóként a Szent István Egyetem Békéscsabai Gazdasági Karán tanítok.

A szakmában eltöltött közel öt évtized alatt a közművelődés szinte valamennyi területével foglalkoztam.

Képzések- oktatás:

1972-től a közművelődéshez kapcsolódó szakterületeken dolgozóknak – amatőr művészeti csoportok vezetői, közművelődési szakemberek, közművelődési intézmények gazdasági vezetői, stb. szerveztem továbbképzéseket.

1992-től felelős voltam az intézmény felnőttoktatási tevékenységének koordinálásáért, továbbá a közép- és felsőfokú OKJ-s végzettséget nyújtó képzések közvetlen megvalósítója

1993-ban kezdeményezője és koordinálója és irányítója voltam a Megyei Művelődési Központ tagintézményeként létrehozott Kézműves Szakiskolának.

Hálózatfejlesztés, térségfejlesztés:

Részt vettem a '70-es években a megyében kialakított szakmai központok – bázisok munkájának koordinálásában. Egyik létrehozója voltam annak a kísérletnek, amely a '80-as években a települések természetes vonzáskörzetében kistérségi közművelődési modellt hozott létre.

A '80-as évek második felében az intézmény dolgozóival kísérletet tettünk az egyes települések művelődési hagyományainak feltárására, illetve a település, települések, kistérségek humán infrastruktúra fejlesztésére. A kísérletük révén e tevékenység az intézmény szerves részévé vált.

Művelődési házak rekonstrukciója:

Egyik kitalálója és szervezője voltam a megye művelődési házaiban megkezdett felújításoknak, átalakításoknak.

Nagyrendezvények szervezése:

Munkakörömből adódóan koordinátora és szervezője voltam – és a népművészet területén jelenleg is vagyok – az országos és nemzetközi rendezvényeknek, pl. Országos Textiles Konferencia, Nemzetközi Bábfesztivál, Európai Színjátszó Találkozó, Szólótáncfesztivál, Mesterségek Ünnepe. Körös-völgyi Sokadalom, stb.

Publikációk:

A közművelődés országos lapjaiban Népművelés, TIM, SZIN – a Békés Megyei Művelődési Központ kiadványaiban – Békési műhely, KÖZHÍR – a '80-as évek elejétől jelennek meg írásaim, elsősorban a felnőttképzéssel, a művelődési otthonok helyzetelemzésével és feltételrendszerével kapcsolatban.

2013-ban a vidékfejlesztési Minisztérium felkérésre tanulmányaim jelentek meg a népi kézműves stratégia helyzetelemzésében és részt vettem a stratégia kidolgozásában

Szerkesztője, írója, vagy társszerkesztője voltam az alábbi kiadványoknak: Olvasókönyv a művelődési otthonokról – 1983., Békés megyében élő nemzetiségi lakosság vászonszöttek kultúrája, Népművészetünk kincsestára, Soknemzetiségű Békés megye hímezései (1995).

A Magyar Művelődési Intézet kiadásával megjelent Fejlesztőprogramok Békés megyében c. dokumentumgyűjtemény egyik szerzője voltam. 2010-ben jelent meg a Békés Megye Népművészetéért című tanulmánykötetem.

Civil lét, önkéntes munkák:

1983-tól veszek részt a civil életben. Az első időszakban a megyei és az ország népművelői által létrehozott civil szervezetekben tevékenykedtem. Társaimmal együttvégeztük és elláttuk az érdekvédelmi és érdekvédelemért munkát, szerveztük a megyei országos összejöveteleket, 1990-ben kapcsolódtam be a népi kézműves szervezetekben. Először a megyei egyesületben választottak meg tisztségviselőnek, majd az országos szövetségbe. Köszönettel tartozom az életnek, hogy olyan közösségekben dolgozhatok, ahol az emberek szeretettel segítik egymást. Szervezője lehetek népművészeti rendezvényeknek és ezáltal részese nemzeti kincsünk, a népi kézművesség hagyományainak gyűjtésének, feldolgozásának és megőrzésének.

Betöltött tisztségeim:

A Magyar Népművelők Egyesületének alapító tagja, 1983-tól hosszú éveken keresztül alelnöke; 1985-től 2009-ig A Dél-alföldi Regionális Közművelődési Egyesület elnöke; 1998-tól 2001-ig a Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Kollégiumának tagja, majd elnöke; 2006 – 2010-ig a Népművészeti Kollégium tagja majd elnöke; 2016-tól ismét a Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Kollégiumának tagja vagyok; 1990-től a Békés Megye Népművészetéért Alapítvány kuratóriumi tagja; 1990-től a Békés Megyei Népművészeti Egyesület elnöke és 1992-től a Népművészeti Egyesületek Szövetségének alelnöke, 2004-től elnöke.

Békéscsaba, 2017. szeptember 28.

Pál Miklósné

Szakmai életrajz

Szerényi Béla

az Óbudai Népzenei Iskola igazgatója, ezüstkoszorús hangszerkészítő mester, előadóművész, a Magyar Hangszermíves Céh elnöke

szakirányú végzettségei:

- Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Hangszerésképző Iskola, hegedűkészítő szak
- Bessenyei György Tanárképző Főiskola ének-zene, népzene szak
- Hangszerész mestervizsga
- BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar – Közoktatási vezető szak

Szerényi Béla 1992 óta készít hangszereket. Bársony Mihály, a Népművészet Mestere hagyatékának őrzője és folytatója. Műhelyéből mindezidáig közel 500 tekerő került ki. Jelentős szerepe van e hangszer történetének kutatásában, XXI. századi elvárásoknak megfelelő fejlesztésében, előadóművészeti lehetőségeinek kiszélesítésében.

Az általa alapított Magyar Hangszermíves Céh országos jelentőségű rendezvények, kiállítások, fesztiválok, szakmai programok szervezését koordinálja.

1989-ben megalakította a Magyar Tekerőzenekart, majd a Bokros együttest. Előadóművészeti tevékenysége a népzene mellett kiterjed a régizene, a jazz és a kortárs zene területére is.

1996-ban kezdett tekerőt tanítani a pomázi Teleki-Wattay Művészeti Iskolában. Jelenleg az Óbudai Népzenei Iskola igazgatója, emellett a Szent István Zeneművészeti Szakgimnázium népzeneelmélet tanára.

Számos szakmai publikációt jegyez a hangszerkészítés, népzene kutatás, előadóművészet, oktatás és civil szervezeti élet területén egyaránt.

Szerényi Béla

Lakcím: 1039 Budapest, Barátpatak u. 6/b

Telefon: 20/438 91 45

e-mail cím: bela@szerenyi.hu

Szakmai életrajz

Szabó Zoltán

1139. Budapest, Máglya köz 2. Tető/1

Telefon: 06-30-4826205

- ELTE BTK Néprajz tanszék 1987–1992; etnográfus, muzeológus

Munkahelyek:

1986–1992 Janus Pannonius Múzeum Pécs; múzeumpedagógus-néprajzos

1993–2008 Néprajzi Múzeum Budapest, főmuzeológus;

2007– Óbudai Népzenei Iskola (Dudatanár)

2008- Hagyományok Háza osztályvezető-főmuzeológus

Társadalmi funkció:

Nemzeti Kulturális Alap Népművészeti Kollégiumának tagja (2005)

NKA Népművészeti Kollégiumának Vezetője (2007-2010)

Legfontosabb rendezett kiállítások

1989 *Hazafias szimbólumok a népi díszítőművészetben.* (Pécs, Janus Pannonius Múzeum Néprajzi Osztály)

1990 *Faművesség Baranya megyében* (Paks, Művelődési Központ)

1992 *Magyarlukafai Néprajzi Műhely* (Gyűjteményes kiállítás, Néprajzi Múzeum –Pécs)

1993 *Barokk a magyar népművészetben* (1 terem rendezése)

1994 *Magyarok Kelet-Nyugat között* (a kiállítás szakmai koordinátora) (Néprajzi Múzeum Budapest.)

1995 *Magyarországi német népviseletek* (Néprajzi Múzeum)

1996 *Utazások Magyarországon.*

1997 *Kalotaszeg – a népművészet felfedezése.*

1998 *„Éljen a haza” 1848-49 emlékezete* (Budapest, Zalaegerszeg, Budapest)

1999 G. Szabó Zoltán : *„Éljen a haza” 1848-49 emlékezete* – című virtuális kiállítás.
www.neprajz.hu/48

2004 „*Aki dudás akar lenni.. Dudák és dudások a Kárpátokon innen és túl* (Néprajzi Múzeum) 1000m/2

2011 Népi iparművészetünk elmúlt 50 éve-Alkotók-tárgyak-folyamatok (állandó kiállítás)

2008-2017 Hagyományok Háza Magyar Népi Iparművészeti Múzeumban évente 10-17 kiállítás részbeni elkészítése, felügyelete.

Publikációk

1991

Dudások a magyarországi szerb és horvát népszokásokban. In: Halász Péter (szerk.): A Duna menti népek hagyományos műveltsége. Tanulmányok Andrásfalvy Bertalan tiszteletére. 459-466.

1994

Aba társadalmi képe a két világháború között. Falu IX.2. 13-24. 1994.

Falu – Társadalmi és kulturális folyóirat IX.2. sz. 1994. Szerk.: Szabó Zoltán

Juhász Katalin – G. Szabó Zoltán: *Barokkos házoromzatok a Kisalföld népi építészetében.* Ház és Ember 9. 87-114. Szentendre. 1994.

1996

„Pitar-kódisállás-fórház” – egy építészeti elem átalakulása három dél-zalai településen. In: *Népi építészet a Nyugat-Dunántúlon.* Szerk.: Cseri Miklós, Szentendre – Velem, 1996. 423-450

1997

Juhász Katalin – G. Szabó Zoltán: „Forráskutak – mosóházak” a történeti Zala megye Tapolcai-járásában. In: *Népi építészet a Balaton-felvidéken.* Szerk.: Cseri Miklós – Laczkovics Emőke. 363-394. Szentendre-Veszprém, 1998

a, G. Szabó Zoltán: *Hagyomány és modernizáció egy mezőföldi parasztpolgár két világháború közötti gazdálkodásában.* In: Hagyomány és modernizáció a kultúrában és a néprajzban. Szerk.: Szűcs Alexandra 109-123.

b, Szabó Zoltán: „... indulj el egy úton...” (*Adatok a táncházas turizmus kérdéséhez*). In: A turizmus, mint kulturális rendszer. Szerk. Fejős Zoltán). 169-182. Néprajzi Múzeum,

c, G. Szabó Zoltán: *Korpos György Pál lakóháza Körösfőn.* Néprajzi Értesítő LXXX. 117-131.

2000

G. Szabó Zoltán

Építkezésgyűjtemény In: A Néprajzi Múzeum Gyűjteményei, szerk. Fejős Zoltán. 149-166. Budapest

2001

a, G. Szabó Zoltán: „Gajde és dude.....”

Dudák és dudások a Magyarországi horvátoknál és szerbeknél

In: A duda, a furulya és a kanásztülök, A magyar hangszeres zene folklórja. Szerk.: Agócs Gergely 457-476

b, Zoltán G. Szabó: „*Gajde su Gajde...*” *Gajdasi i dudasi u hrvata u Madarskoj*
In.: *Etnografija hrvata u Madarskoj* 8. 103-122 (horvát nyelven)

c, Fejős Zoltán - Lackner Mónika - Sáfrány Zsuzsa - Szabó Zoltán: *A nép, nemzet ideje*. In:
„Időképek” című kiállítási katalógusban. Szerk: Fejős Zoltán - Lakner Mónika- Wilhelm Gábor 120-
135

2002

A birtokviszonyok átalakulása egy mezőföldi településen az 1990-es években. In.: *Utak és útvesztők a kisüzemi agrárgazdaságban. 1990-1999*. Szerk.: Szilágyi Miklós (Műhelytanulmányok, Rendszerváltás Magyarországon, Sorozatszerkesztő: Glatz Ferenc) 109-130. Budapest

2003.

a, *Egy tudományos és művészeti pálya kérdőjelei*. In. A Gödöllői Művésztelep 1901-1920. Szerk. Geller Katalin 154-160. Gödöllő.

b, *Adatok a Baranya megyei szerbek 19-20. századi történetéhez*. (szerb nyelven , Magyarországi szerbek néprajza. 4. 129-143 Budapest, Néprajzi Társaság

c, *A dudásábrázolások elemzési lehetőségei*. Néprajzi Értesítő LXXXV.157-173.

2004

A duda, A Néprajzi Múzeum Tárgykatalógusai 9. (könyv)

2005

Bagpipes and Bagpipers in the Carpathian Basin and Beyond
Hungarian Heritage 6. 88-94.

2006

a, *Bartók dudásai*, Magyar Múzeumok 2006/1 tavasz. 16-20.

(Karakterek száma:13635)

b, *A „Veszprém megyei duda”* . In. Lélek és élet-...Ünnepi kötet S.Laczkovits Emőke tiszteletére.
Szerk.:Selmeczi Kovács Attila. 237-245. Veszprém

(Karakterek száma:24724)

c „*Elindultam hosszú útra...*” In: *A betonon is kinő a fű. Tanulmányok a Táncházmozgalomról*.
Szerk. Sándor Ildikó. 161-182. Hagyományok Háza, Budapest

2008

Curriculum Vitae – Gróf Zichy István élete és munkássága Szerk. Szabó Zoltán
Budapest (könyv)

2009 Forradalmak emlékezete. (1848-49-1956)

2010

JUHÁSZ KATALIN–G. SZABÓ ZOLTÁN

Rediscovery of the bagpipe in Hungary. In HOPPÁL, MIHÁLY (szerk.): *Sustainable Heritage. Symposium on European Intangible Cultural Heritage, Budapest, April 23–24, 2010*. Budapest. 201–
226.

A dudákról szóló publikációk

G. SZABÓ ZOLTÁN

- 1991 Dudások a magyarországi szerb és horvát népszokásokban. In HALÁSZ PÉTER (szerk.): *A Duna menti népek hagyományos műveltsége. Tanulmányok Andrásfalvy Bertalan tiszteletére*. Budapest. 459–466.
- 2001a Gajde és dude... Dudák és dudások a magyarországi horvátoknál és szerbeknél. In AGÓCS GERGELY 2001. 457–476.
- 2001b Gajde su gajde... Gajdaši i dudaši u Hrvata u Mađarskoj. *Etnografija Hrvata u Mađarskoj* 8. Budapest. 105–122.
- 2003 A dudásábrázolások elemzési lehetőségei. *Néprajzi Értesítő* LXXXV. 257–274.
- 2004 *A duda. The Bagpipe*. A Néprajzi Múzeum Tárgykatalógusai 9. Budapest.
- 2005 Bagpipes and bagpipers in the Carpathian Basin and beyond. *Hungarian Heritage* 6. 88–93.
- 2006a A „Veszprém megyei duda”. In Selmeczi Kovács Attila (szerk.): *Lélek és élet. Ünnepi kötet S. Lackivits Emőke tiszteletére*. Veszprém. 237–245.
- 2006b Bartók dudásai. *Magyar Múzeumok* XII. 1. sz. 16–19.
- 2010
- a, Hála József–G. Szabó Zoltán „Dudásoknak, kanászoknak közzibül, közzibül...” A dudáról és a dudásokról az ipolysági kanászhangverseny századik évfordulója alkalmából. Timp kiadó (könyv)
- b, 2010 G Szabó Zoltán: „Duda és dudy” a Kárpát-medence északi területeinek két jellegzetes dudatípusa. In *Inde aurum–Inde vinum – Inde Salutem* Paládi Kovács Attila 70. születésnapjára. Szerk.: Bali János-Báti Anikó-Kiss Réka. 279-295. Budapest.
2012. Forradalmak emlékezete egy mezőföldi községben, Abán
Alba Regia 40. 93-100. Székesfehérvár

3. NYILATKOZATOK: (mellékletben)